

Verksamhetsberättelse 2013

Innehållsförteckning

INSTITUTETS STYRELSE	3
KANSLIET I STOCKHOLM	3
STYRELSESAMMANTRÄDEN	3
PUBLIKATIONSNÄMNDEN	3
INSTITUTETS PERSONAL	4
INSTITUTETS STIPENDIATER OCH FORSKARE	4
Helårsstipendiater 2012-2013	4
Helårsstipendiater 2013-2014	4
Projektanställda forskare.....	4
Grävningstipendiater	4
Lericistipendiater	4
Anna Ahrenbergs arkitektstipendiat	4
Fondazione Famiglia Rausing's postdokstipendiat.....	4
INLEDNING	5
FORSKNING	5
UNDERVISNING.....	6
FÖRELÄSNINGAR, SEMINARIER, UTSTÄLLNINGAR MM.....	6
UNDERVISNING.....	7
KURS PÅ AVANCERAD NIVÅ I ANTIKENS KULTUR OCH SAMHÄLLSLIV	7
TEXT – MEMORY – MONUMENT. THE USE OF THE PAST IN ITALIAN RENAISSANCE CULTURE. SUMMER SCHOOL ROME.....	7
KURS PÅ AVANCERAD NIVÅ I KONSTVETENSKAP.....	7
VETENSKAPLIG VERKSAMHET	7
TJÄNSTER FINANSIERADE AV VETENSKAPSRÅDET	7
Håkan Hökerberg: Belastat kulturarv. Arkitektur och retorik i 1900-talets totalitära stater i Europa (2011).....	8
Ulf Hansson: "The Linnaeus of Classical Archaeology": Adolf Furtwängler and the great systematization of Antiquity (2010)	8
Erik Eliasson: Begrepp om moraliskt ansvar och rationellt handlande hos de tidiga grekiska kommentatorerna av Aristoteles Nikomakiska Etik (2010).....	8
PROJEKT OCH GRÄVNINGAR	9
Arkeologi och ideologi: italiensk kolonial arkeologi i Cyrenaika, Libyen 1911-1943 (2013)	9
Tessin Research Project (2013)	9
Homo faber/Byggande vid Medelhavet. Symbol & Nytt (2013).....	9
Grazia Deledda. Ett bortglömt författarskaps resa	10
Erik Eliasson Projekt (RJ): Problem i den medelplatonska kompatibilismen.....	10
Topos and Topography – staden Rom och guidebokens födelse (2012)	10
Dödens landskap – ett levande kulturarv? (2012).....	11
La fortuna della pittura etrusca. Copie e copisti tra '800 e '900	12
Settecamini. Om minnesplatser och urbana landskaps(re)konstruktioner och kulturarvets värden, tolkningar och integration i arkitektur- och stadsutveckling	12
Postdoktoralt redigeringsarbete av Erland och Ragnhild Billigs utgivna historik över Svenska Institutet i Rom 1925–1950.....	13
Behind double walls: elite nuns and cultural consumption in early modern Rome (2008)	13
Italian paintings in the Nationalmuseum: three centuries of collecting (2008).....	13

Lateranprojektet (2004).....	13
Pompeji, Insula V 1 (2000).....	14
Utställning Scavi e ricerche svedesi nel Viterbese, Museo Nazionale Etrusco, Viterbo (1986, 2011)	15
Acquarossa (1966).....	16
Luni sul Mignone (1960).....	17
San Giovenale (1956).....	18
Carl Nylander, Börje Blomé, Lars Karlsson et al., San Giovenale, The Borgo. Excavating an Etruscan Quarter: Architecture and Stratigraphy	18
Gravlandskapet runt San Giovenale (2010).....	18
Vignale archaeological project (2006).....	18
FÖRELÄSNINGAR, SEMINARIER, UTSTÄLLNINGAR OCH ANDRA AKTIVITETER	19
På institutet	19
Vid andra institutioner.....	20
Institutets seminarier	21
STUDIEBESÖK OCH VISNINGAR	23
EXTERNA UPPDRAG	23
Kristian Göransson.....	23
Barbro Santillo Frizell.....	23
PUBLIKATIONER.....	24
INSTITUTET I MEDIA.....	28
BIBLIOTEKET	29
SEKRETARIATET OCH IT-STÖD.....	31
ADMINISTRATION.....	31
<i>Byggnaden.....</i>	<i>31</i>
<i>Gäster och besökare.....</i>	<i>31</i>
<i>Personal.....</i>	<i>31</i>
<i>Förbrukningsinventarier och underhåll .....</i>	<i>32</i>
<i>Diverse.....</i>	<i>32</i>
STIFTELSEN FAMILJEN RAUSING	32

Institutets styrelse

Ordinarie ledamöter

Carin Fischer, Ordförande

Agneta Modig Tham, Skattmästare

Andreas Heymowski, Arne Jönsson, Lena Larsson Lovén, Anne-Marie Leander Touati, Erika Lindgren Liljenstolpe, Martin Olin (t.o.m. 10 september), Cathrine Mellander Backman (fr.o.m. 11 september), Lisa Skogh, Mårten Snickare

Suppleanter

Susanne Carlsson, Sekreterare

Åsa Bharathi Larsson, Christer Henriksén, Arja Karivieri, Emilie Karlsmo, Fredrik Tobin

Revisorer

Hans Andersson, Eva Stensköld

Kansliet i Stockholm

Ingrid Willstrand

Styrelsesammanträden

I Stockholm: 21 februari, 23 april, 11 september, 26 november.

Publikationsnämnden

vid de Svenska Instituterna i Rom och Athen - www.ecsi.se

Gunnel Ekroth (ordförande), Arne Jönsson (vice ordförande), Lisbeth Andersson (skattmästare), Erika Weiberg (sekreterare), Karin Hult, Mårten Snickare, Peter M. Fischer, Anne-Marie Leander Touati, Arja Karivieri, Jesper Blid, Barbro Santillo Frizell (t.o.m. 30/6), Kristian Göransson (fr.o.m. 1/7), Arto Penttinen.

Adjungerad: Jenni Hjöhlman

Institutets personal

Direktör:	FD Kristian Göransson (fr.o.m. 1 juli) Prof. Barbro Santillo Frizell (t.o.m. 30 juni)
Vice direktör:	Doc. Martin Olin (fr.o.m. 1 september) Doc. Sabrina Norlander Eliasson (t.o.m. 31 augusti)
Forskarlektor:	Doc. Ingela Wiman
Ekonomi-och personaladministratör:	Margareta Ohlson Lepscky
Bibliotekarier:	Dott.ssa Astrid Capoferro Dott.ssa Liv D'Amelio
Sekreterare/webbmaster: Kontorsassistent	Dott.ssa Stefania Renzetti Fanny Lind (deltid, fr.o.m. 11 september)
Vaktmästarpersonal:	Gianluca Dante (halvtid) Alicja Gradecka (halvtid) Myroslava Kulis (halvtid) Veronica Lucerna (halvtid) Enrico Tempera Simonetta Tempera (halvtid)

Institutets stipendiater och forskare

Helårsstipendiater 2012-2013

Arkeologi:	FM Fredrik Tobin
Filologi:	FD Aron Sjöblad
Arkitektur:	Ark. Ola Svenle
Det allmänna stipendiet, kulturvård:	FD Per Strömberg

Helårsstipendiater 2013-2014

Arkeologi:	FK Johan Vekselius
Konstvetenskap:	FK Anna Clareborn
Arkitektur:	Ark. Björn Lundell
Det allmänna stipendiet, idéhistoria:	FK Emma Hagström Molin (fr.o.m. februari 2014)

Projektanställda forskare

FD Erik Eliasson, FD Ulf R. Hansson, FD Håkan Hökerberg

Grävningstipendiater

Tarquinia: Anna Gustavsson; S. Omobono, Rom: Sara Lindvall, Anna Enberg, Klara Borgström

Lericistipendiater

2012-2013: Lovisa Brännstedt; 2013-2014: Helena Wangefelt Ström

Anna Ahrenbergs arkitektstipendiat

Ark. Lars Almgren

Fondazione Famiglia Rausings postdokstipendiat

Karin Dahl

Inledning

Sommaren 2013 byttes institutsledningen ut då direktören Barbro Santillo Frizell gick i pension och vice direktör Sabrina Norlander Eliasson avslutade sitt uppdrag. Den 1 juli tillträdde Kristian Göransson som ny direktör och den 1 september tillträdde Martin Olin som ny vice direktör.

En rad institutionella samarbeten har som brukligt löpt under året och institutet har av direktörerna i tur och ordning representerats i sammankomster arrangerade av UNIONE, unionen för de arkeologiska, historiska och konsthistoriska instituten i Rom. Ett annat internationellt samarbetsorgan där institutet aktivt deltagit är AIAC (Associazione Internazionale di Archeologia Classica). Nätverket USI (Universitet och svenska institut i medelhavsregionen i samverkan för internationalisering), som sedan flera år ordnar kurser vid de svenska Medelhavsinstituterna, har haft planeringsmöten inför den kurs som vt 2014 skall arrangeras på institutet. Under hösten hölls det årliga styrelsemötet i Fondazione Famiglia Rausing vid institutet varvid beslutades om tilldelning av projektmedel till kvalificerade svenska forskare knutna till institutet.

Forskning

Institutet har de senaste åren haft ett antal forskare anställda på externa projektmedel förlagda till institutet. Under 2013 avslutade Ulf Hansson forskningsprojektet *"Arkeologins Linné": Adolf Furtwängler och den stora systematiseringen av antiken* och Erik Eliasson forskningsprojektet *Begrepp om moraliskt ansvar och rationellt handlande hos de tidiga grekiska kommentatorerna av Aristoteles "Nikomakiska Etik"*. Hanssons och Eliassons projektanställningar var sedan 2010 finansierade av Vetenskapsrådet och projekten kommer att slutredovisas under 2014. Hansson arrangerade i april den internationella disciplinhistoriska konferensen *Classical Archaeology in the Late Nineteenth Century, 1870-1900* på institutet. Konferensen blev mycket lyckad och samlade ett trettiotal talare från flera länder samt lockade en stor åhörarskara. Den gavs i samarbete med det internationella forskarnätverket HARN, Histories of Archaeology Research Network (Cambridge) och finansierades av Riksbankens Jubileumsfond. Den tredje VR-finansierade projektanställde forskaren vid institutet, Håkan Hökerberg, fortsatte under året sitt arbete med projektet *Belastat kulturarv. Arkitektur och retorik i 1900-talets totalitära stater i Europa*.

Det nya av Riksbankens Jubileumsfond finansierade forskningsprojektet vid institutet, *Topos and Topography – staden Rom och guidebokens födelse*, påbörjades under året. Detta tvärvetenskapliga projekt är treårigt och leds gemensamt av Anna Blennow och Stefano Fogelberg Rota. Sju forskare deltar och dessa kommer att utföra sina respektive delar av projektet under treårsperioden.

Det svenska Pompejiprojektet har under ledning av Anne-Marie Leander Touati 2013 avslutat fältarbetet i *Insula V 1*. Arbetet på plats i Pompeji och Neapel har främst handlat om fotografering för 3D-modelleringar och förberedelser av utställningen *Pompeji Återkomsten*, som skall visas på Millesgården i Stockholm i september 2014-mars 2015. Mycket efterbearbetning av data skannade i Pompeji 2012 och vidareutveckling av projektets 3D-modeller har även gjorts under året.

Med stor tillfredsställelse kan det konstateras att bearbetningen av material från Acquarossa har fortsatt planenligt och med ökad intensitet, både i institutets arkeologiska laboratorium och i magasinet i Viterbo där huvudparten av materialet förvaras. Tack vare ett generöst bidrag som under hösten beviljades Acquarossaprojektet av Fondazione Famiglia Rausing kommer de berörda forskarnas arbete i Rom och Viterbo att underlättas genom att medel för resor och uppehälle nu säkrats för den kommande treårsperioden. Förhoppningen är att detta ytterligare skall stimulera till att upprätthålla takten i materialbearbetning och publicering av utgrävningen. Frukt samma samtal om Acquarossa har under sensommaren och hösten förts med Viterbos nya kommunledning och den antikvariska myndigheten Soprintendenza per i Beni Archeologici dell'Etruria Meridionale. Institutet har under året satsat på att i samråd med Soprintendenza och markägaren lyfta fram utgrävningsplatsens betydelse och möjliggöra för besök på densamma. Detta arbete sker parallellt med uppdatering av och tillägg till utställningen på Museo Nazionale Etrusco i Viterbo där fynden från Acquarossa visas. För att knyta samman utställningen med den plats fynden kommer från har Margareta Strandberg Olofsson av institutets direktör fått i uppdrag att leda

arbetet med att skapa en arkeologisk promenad på Acquarossa med informationsskyltar om utgrävningen och de fynd som gjorts.

Arbetet med publiceringen av utgrävningsprojektet San Giovenale har gjort betydande framsteg. Under hösten publicerades *San Giovenale, The Borgo. Excavating an Etruscan Quarter: Architecture and Stratigraphy* av Carl Nylander, Börje Blomé, Lars Karlsson m.fl. i institutets skriftserie. Francesco di Gennaro, soprintendente och museichef vid Museo Nazionale Preistorico Etnografico "L. Pigorini", arbetar planerligt vidare med P-G Gierows efterlämnade manuskript från San Giovenale-utgrävningen.

Det 2004 inledda institutsprojektet om Lateranbaptisteriet i samarbete med Riksantikvarieämbetet, Vatikanmuseerna och Påvliga institutet för kristen arkeologi, under ledning av Olof Brandt, utförde under året sin sista fältkampanj med datainsamling genom 3D-dokumentation av byggnaden. Fortsatt analys av det insamlade materialet är planerad till nästa år.

I syfte att stärka institutets arkeologiska profil och utveckla arkeologiska samarbeten mellan svenska och italienska forskare deltog institutets direktör under hösten i ett antal givande möten. Det första hölls i Giardini-Naxos på Sicilien med Dott.ssa Maria Costanza Lentini, chef för utgrävningarna av den grekiska kolonin Naxos och det arkeologiska museet i staden samt med Dott.ssa Mariarita Sgarlata, Assessore dei beni culturali e dell'identità siciliana vid Regione Siciliana. Mötet handlade om möjliga arkeologiska samarbeten mellan institutet och Regione Siciliana. Samtalen är planerade att fortgå under 2014. En serie möten hölls också med direktören för Istituto di Studi sul Mediterraneo Antico (ISMA) vid italienska forskningsrådet CNR i Rom, Dott.ssa Paola Santoro, samt flera vid ISMA verksamma forskare. En överenskommelse gjordes om att ett avtal om forskningssamarbete mellan ISMA och SIR skall upprättas 2014. Inom detta avtal kan sedan projekt inom främst arkeologi, men även antikens historia skapas och drivas gemensamt av de båda instituten under förutsättning att finansiering erhålls.

Undervisning

Den arkeologiska kursen (kursen på avancerad nivå i antikens kultur och samhällsliv, 15 hp) gavs på vårterminen under ledning av institutets direktör Barbro Santillo Frizell och forskarlektor Ingela Wiman. I samarbete med Danska institutet och Finska institutet gavs i juli sommarkursen *Text, Memory, Monument: The use of the Past in Italian Renaissance Culture*. Den konstvetenskapliga kursen på avancerad och forskarnivå (15 hp) gavs som brukligt på höstterminen. Kursen leddes av institutets nye vice direktör och lektor i konstvetenskap, Martin Olin.

Institutet utlyste detta år fem grävningsstipendier vilket möjliggjorde för svenska studenter i antikens kultur och samhällsliv att få fälterfarenhet vid arkeologiska utgrävningar i Italien. Institutet samarbetade i likhet med 2012 med ledningen för utgrävningarna i Tarquinia (Università di Milano) och området vid Sant'Omobono i Rom (University of Michigan och Università della Calabria). Samarbetet var lyckat och planeras med vissa justeringar fortgå även under nästa år.

Föreläsningar, seminarier, utställningar mm.

Vid sidan av den ovan nämnda internationella konferensen *Classical Archaeology in the Late Nineteenth Century, 1870-1900* i april har seminarieverksamheten som vanligt pågått under terminstid. Storstipendiater och andra forskare knutna till institutet har genom de uppskattade seminarierna fått tillfälle till att presentera sin forskning i den stimulerande tvärvetenskapliga miljö som karakteriserar institutet.

Bland kulturella arrangemang kan särskilt lyftas fram den osedvanligt välbesökta aftonen i september då boken *Cristina di Svevia regina della musica a Roma. Le «canterine» al suo servizio* av Anna Zilli presenterades med efterföljande konsert i biblioteket, i samarbete med Sveriges ambassad. I november ordnades en mindre utställning i foajen, "Book art inspired by the Vatican", av bokbindaren och författaren Monica Langwe för att uppmärksamma hennes bok *Limp bindings from the Vatican Library*. Även detta evenemang gjordes i samarbete med ambassaden samt med Sveriges ambassad vid den Heliga Stolen.

Kristian Göransson

Undervisning

Kurs på avancerad nivå i antikens kultur och samhällsliv

(15 hp) 21 januari- 27 mars 2013

Kursansvariga: Barbro Santillo Frizell och Ingela Wiman.

Lärare: Barbro Santillo Frizell, Ingela Wiman, Fredrik Tobin, Thomas Staub, Lovisa Brännstedt, Håkan Hökerberg, Aron Sjöblad, Ola Svenle.

Deltagare: Anna Enberg, Ellinor Järlung, Wera Olsson, Hampus Olsson, Klara Borgström, Helmut Sandeck.

Se program s. 36

Kursens syfte var att ge en fördjupad kunskap inom områdena landskap, stadsmiljöer, helgedomar och museologi. Målet var att lära sig tolka olika kategorier av antikt källmaterial och placera dessa i relation till olika teoretiska synsätt med stöd av modern forskning. I studiet av kulturlandskapet studerades samspelet mellan människa och natur och hur landskapets olika förutsättningar har påverkat den kulturella utvecklingen med fokus på Etrurien, Pompeji och Rom med omgivning.

Under temat museologi/kulturarv studerades Roms äldre samlingar ur förmedlingsaspekt och med tonvikt på museihistoria och utställningsideologi. Staden Rom studerades ur kulturarvsperspektiv med särskild hänsyn till den speciella stadsarkeologiska situation i vilken den antika staden och dess monument levte kvar fram till idag. Examination skedde löpande under kursen i form av två skriftliga och flera muntliga redovisningar, samt genom aktivt deltagande på seminarier och vid undervisningen i fält. Varje student tilldelas två större uppgifter: en inom etruskologi och en inom kulturarvsmomentet.

Kursen förlöpte väl och det var positivt att så många av institutets stipendiater och forskare kunde bidra med sin specialistkompetens i undervisningen. Kursdeltagarna var mycket motiverade och presterade överlag mycket bra.

Barbro Santillo Frizell

Text – Memory – Monument. The use of the past in Italian Renaissance culture. Summer school Rome

I samarbete med Danska Institutet och Finska Institutet, 16-28 July 2013

This international 2-week summer school shows how Italian Renaissance Humanism produced a broad spectrum of new political, philosophical and scientific ideas, and artistic developments, which became key elements in the formation of modern Europe. It takes advantage of its setting in Rome to explore the relevant sights of Antique and Renaissance Rome. Teaching was conducted by a team of experts in Renaissance Humanism, literature, philosophy, language and art.

Se program s. 37

Kurs på avancerad nivå i konstvetenskap

(15 hp) 30 september - 6 december

Kursansvarig lärare: Martin Olin.

Deltagare: Mikael Andersson, Sebastian Andersson, Charlotte Dahl, Fredrika Olausson, Anders Svensson, Christopher Vainesworth.

Programmet framgår av bilaga, s. 41

Den Konstvetenskapliga kursen på avancerad och forskarnivå gavs hösten 2013 under perioden 30/9-6/12 under ledning av institutets lektor i konstvetenskap, docent Martin Olin. Institutets direktör och övriga forskare gjorde insatser som gästlärare.

Martin Olin

Vetenskaplig verksamhet

Tjänster finansierade av Vetenskapsrådet

Håkan Hökerberg: Belastat kulturarv. Arkitektur och retorik i 1900-talets totalitära stater i Europa (2011)

Under året har framförallt begreppet retorisk arkitektur granskats; det har även tillämpats på de fallstudier som ingår i projektet och som nu har börjat färdigställas. Dagens förhållningssätt till Italiens fascistiska förflutna och dess kulturarv har studerats med hjälp av historiebruk – särskilt självbilder och myter har uppmärksamrats.

Under försommaren genomfördes en studieresa till Norditalien: Como med bl.a. besök i arkitekten Giuseppe Terragnis arkiv, Milano och Brescia. I maj höll jag ett seminarium på Institutet, "Italiens fascistiska kulturarv – historiebruk och självbilder" och i juni föreläsning och demonstration, "Romanità, Fascist reordering and the emergence of the Piazza Augusto Imperatore" på en internationell masterkurs organiserad av Holländska Institutet och universitetet Roma Tre.

Den 25 april, på den italienska befrielsedagen, publicerades min artikel "Fascismen polariserar ännu Italien", Under strecket i Svenska Dagbladet. En annan artikel, "Liberation Day. The Contested Legacy of the Italian Resistance" är f.n. under granskning i *Journal of Modern Italian Studies*. Dessutom påbörjades en artikel om retorisk arkitektur med tonvikt på italiensk arkitektur från fascisttiden och med belysning av de komplikationer som är förenade med tillämpning av begreppet.

Håkan Hökerberg

Ulf Hansson: "The Linnaeus of Classical Archaeology": Adolf Furtwängler and the great systematization of Antiquity (2010)"

Fram till mitten av oktober var jag heltidssysselsatt inom forskningsprojektet "*Arkeologins Linné: Adolf Furtwängler och den stora systematiseringen av antiken* (VR Projekt 2010-2013). Merparten av tiden ägnades åt begränsad återstående materialinsamling och analys, men framför allt åt textproduktion. Projektarbetet kommer att slutredovisas till Vetenskapsrådet under våren 2014, erhållet publiceringsstöd ett år senare. Inom ramen för samma projekt planerades och genomfördes en större internationell disciplinhistorisk konferens på Institutet med titeln *Classical Archaeology in the Late Nineteenth Century, 1870-1900* (4-6 april 2013). Konferensen, som samlade 36 talare från 14 nationer, sex moderatörer och ett antal discussants, finansierades generöst av Riksbankens Jubileumsfond och gavs i samarbete med det internationella forskarnätverket HARN, Histories of Archaeology Research Network (Cambridge), där jag ingår i ledningsgruppen. Jag deltog själv i konferensen med bidraget 'Adolf Furtwängler's *Die antiken Gemmen* (1900) and the Uneasy Revival of Glyptic Scholarship' och står även som ensam redaktör för den kommande publikationen. Vidare deltog jag i konferensen *To and Fro: Correspondence in the History of Archaeology and Antiquarianism* (Birkbeck College, London, 21 juni 2013) med keynote-föredraget "'More Feared than Loved": The Archaeological Correspondence and Professional Networks of Adolf Furtwängler (1853-1907)'. Jag anordnade sessionen 'Biography and Histories of Archaeology: Present State and Future Scopes' (Theory and Paradigms in Archaeology) på EAA, European Association of Archaeologists, Annual Meeting i Pilsen 4-8 september (tillsammans med I. Berg & A. Gustavsson). Jag deltog också som officiellt inbjuden gäst vid ceremonin då National Preserve of Tauric Chersonesos (Sevastopol, Ukraina) skrevs in i UNESCOs Världskulturarvslista (20 september 2013). Slutligen gästföreläste jag vid Institutionen för arkeologi och antikens kultur vid Stockholms universitet inom ramen för föreläsningsserien *Antikbruk/Debating Classical Legacies: "'Guardian of the Classical Norm": Adolf Furtwängler, Classicism, Positivism, and the Experience of Large-Scale Archaeology'* (22 oktober).

Ulf Hansson

Erik Eliasson: Begrepp om moraliskt ansvar och rationellt handlande hos de tidiga grekiska kommentatorerna av Aristoteles Nikomakiska Etik (2010)

Projektet analyserar hur de tre tidigaste kommentatorerna av Aristoteles Etik, nämligen Aspasius, en anonym kommentator till EN II-V, och Alexander av Afrodisias, under 200-talet e. Kr. förändrade centrala aspekter av den aristoteliska handlingsfilosofin. Verksamheten inom projektet under 2013 har fokuserats på slutpubliceringen av resultaten av forskningen. En längre artikel, Eliasson, E. 'The account of the voluntariness of virtue in the Anonymous Peripatetic Commentary on *Nicomachean Ethics* 2-5', publicerades i juni i *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, Vol. 44., 2013, 195-232. Ytterligare en längre

artikel, Eliasson, E. 'A 2nd century debate on indifferents, external goods and the self-sufficiency of virtue: The Anonymous Peripatetic commentator on EN II-V v.s. Atticus the middle platonist', är även den antagen för publicering i *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, under 2014. Delar av denna forskning presenterades även i Maj 2013 vid provföreläsning för lektorat i filosofins historia vid UIO, Oslo.

Erik Eliasson

Projekt och grävningar

Arkeologi och ideologi: italiensk kolonial arkeologi i Cyrenaika, Libyen 1911-1943 (2013)

Projektet syftar till att undersöka den italienska arkeologiska verksamheten i Libyen under perioden 1911–1943 då området var koloniserat av Italien. Tidigare studier har fokuserat på det romerska kulturarvet i Tripolitanien, men detta projekt är inriktat på Cyrenaika i den östra delen av landet, där de första italienska arkeologiska undersökningarna i Libyen ägde rum. Efter Mussolinis maktövertagande 1922 ökade betydelsen av arkeologi i kolonierna och särskilt ruiner från antiken. I takt med att Mussolini började framställa sig som en ny Augustus som "tog tillbaka" de en gång romerska områdena i Nordafrika användes de arkeologiska resultaten flitigt i propagandan för att legitimera kolonisationen. Många ruiner restaurerades kraftigt för att öka deras visuella kraft och turismen i Libyen uppmuntrades. Ett särskilt viktigt syfte med projektet är att studera de italienska arkeologernas roll i denna period, i synnerhet efter 1922. Några av de frågor som projektet syftar till att bringa klarhet i gäller huruvida de italienska arkeologerna kompromissade med vetenskapliga metoder för att det skulle passa regimen och om de anpassade de resultaten till den fascistiska ideologins retorik. Projektet ämnar också belysa hur man i utlandet såg på den då samtida italienska verksamheten i Libyen. Projektet är helt baserat på forskning i italienska arkiv i framför allt Rom, men bl.a. också på Scuola Archeologica Italiana i Athen. Under 2013 sattes projektet igång tack vare finansiering av Fondazione Famiglia Rausing. Under ett par veckor genomfördes grundläggande arkivforskning i det italienska utrikesministeriets arkiv för de forna kolonierna.

Kristian Göransson

Tessin Research Project (2013)

Nationalmuseums teckningssamling har plomberats i avvaktan på evakuering under museets ombyggnad. Under sommaren 2013 gjorde Martin Olin några avslutande observationer. Under 2014 arbetar han med manuskriptet till *Drawings for the Applied Arts* (Nicodemus Tessin the Younger: Sources, Works, Collections, vol. V), under en period i mars tillsammans med den amerikanske forskaren Guy Walton som kommer till Rominstitutet. Förhoppningsvis kan ett färdigt manuskript föreligga vid årets slut.

Martin Olin

Homo faber/Byggande vid Medelhavet. Symbol & Nytt (2013)

Undertecknad har under året arbetat med projektet som syftar till en slutpublikation i facklitterär form på svenska. Arbetet har inneburit genomgång, systematisering och inscanning av ett stort bildarkiv varav ett urval på ca. 150 bilder har gjorts för publicering. Boken *Byggande vid Medelhavet. Symbol & Nytt* är antagen av Carlssons Bokförlag. I denna studie kring byggande vid Medelhavet behandlas frågor kring vilken funktion byggandet fyllde för individen såväl som för kollektivet. Byggandet av monument ses som en pågående process och inte enbart som ett historiskt fenomen eller något som idag iscensätts av icke västerländska "primitiva" nationer i propagandasyfte. Begreppen symbol och nytta, bokens underrubrik, är inget motsatspar utan de fungerar som ett sammanhållande tema för framställningens tre avsnitt där de interagerar och vävs samman. De två första avsnitten handlar om härskande eliters val och motiv att uppföra monument som innebar svårlösta tekniska problem och hur människor motiverades att delta i dessa projekt. Exempelen är hämtade från det forntida Egypten, den mykenska kulturen i Grekland, från antikens och renässansens Rom och 1900-talets fascistiska diktatur i Italien. Den tredje delen är en studie

av en nutida byggnadstradition med hemvist i Apulien i södra Italien. Ett nyttobyggande som i kraft av sin inneboende estetik och betydelse som kulturarv kommit att bli symbol för en hel region.

Barbro Santillo Frizell

Grazia Deledda. Ett bortglömt författarskaps resa (2013)

Trots att Grazia Deledda (1871-1936) fick Nobelpriset i litteratur 1926, har hon haft en blygsam ställning i italiensk litteratur och få personer utanför Italien har läst hennes böcker eller ens hört talas om henne. Detta projekt syftar till att undersöka varför. Efter författarens död, tio år efter att hon fick Nobelpriset, föll hennes verk i stort sett i glömska. Det gäller inte bara i Italien, samma öde har i själva verket präglat översättningarna till engelska, spanska och – som denna studie visar – även svenska, vilket är att betrakta som ovanligt för en Nobelpristagare. Författarskapet verkar nu emellertid vara föremål för återupptäckt och åtnjuter en viss framgång, främst på grund av utländsk uppmärksamhet. Projektet syftar till att visa Deleddas författarskaps skiftande ställning och status genom att analysera kritiken och läsningar av verket i Italien och internationellt - med särskild hänsyn till mottagandet i Sverige, Nobelprisets hemland. Den komplicerade kanoniseringen av Deledda belyser samspelet mellan det nationella och internationella mottagandet, det vill säga mellan originalverket och dess översättning. Dessutom visar det hur översättning faktiskt på sikt kan leda till en renässans för ett verk på dess ursprungliga språk och i dess ursprungliga kontext.

Karin Dahl

Erik Eliasson Projekt (RJ): Problem i den medelplatonska kompatibilismen (2012)

Projektet analyserar fem huvudproblem i tolkningen av den teori om ödet som utvecklades av medelplatonska filosofer under de två första seklen e. kr. Verksamheten har under 2013 har omfattat främst fortsatt arbete med de fem artiklar som var och en diskuterar dessa problem. Några preliminära resultat presenterades under hösten 2013 vid en Agora-workshop vid Uppsala Universitet.

Vidare har arbetet fokuserat på slutrevidering av den redan tidigare antagna artikeln Eliasson, E. 'The Middle-Platonist reception of the myth of Er as a theory of Fate and that which depends on us: The case of Alcinoüs' *Didascalicus*', i Sheppard, A. (ed.) *The Reception of Plato's Republic. Bulletin of the Institute of Classical Studies, Suppl.* 2013. I anslutning till projektet har även slutreviderats för publicering artikeln Eliasson, E. 'The Neoplatonic development of a notion of super-human virtue', i Hellerstedt, A. & Fogelberg-Rota, S. (eds) *Shaping Heroic Virtue: The Art and Politics of Supereminence from Antiquity to the Modern Age* (förbereds för publikation 2014 på Brill. Delresultat av projektet, krigen Plotinos som källa till medelplatonismen, som presenterades vid konferens i Venedig 2012 genom ett föredrag med titeln 'Plotinus theory of Fate: Stoic, Alexandrian or Platonist?', slutreviderades under 2013 för volymen Masi, F. & Maso, S. (eds) *Fate, chance, fortune in ancient thought*, Lexis Ancient Philosophy, Hakkert 2014.

Erik Eliasson

Topos and Topography – staden Rom och guidebokens födelse (2012)

Projektet Topos and Topography, som leds av Anna Blennow och Stefano Fogelberg Rota, påbörjade sin treåriga projektperiod vid Svenska Institutet i januari 2013. Deltagare är FD Anna Blennow, FD Anna Bortolozzi, doc. Carina Burman, FD Stefano Fogelberg Rota, doc. Sabrina Norlander Eliasson, prof. Victor Plahte Tschudi och FD Frederick Whitling. Den vetenskapliga referensgruppen består av Dr. Chloe Chard, prof. Anders Cullhed, doc. Claes Gejrot, prof. Bengt Lewan, doc. Simon Malmberg och prof. Michael Rowlands.

Det tvärvetenskapliga projektet syftar till att studera ursprung och utveckling till guideboken som genre, med fokus på staden Rom, och att definiera de funktioner och strategier som skapar författarens, resenärens och platsens identitet. Projektet arbetar med fallstudier i guideböcker och guideboksliknande texter från medeltid och fram till 1900-talet.

Under 2013 påbörjade tre deltagare sina projekt: Stefano Fogelberg Rota projektet "The foreign in guidebooks to Rome and its influence on Swedish eighteenth-century travel literature", Frederick Whitling

projektet "The topography of the mind: passing through the Roman centuries with Henrik Schück and Erik Sjöqvist", och Anna Blennow projektet "The Stone Guide. The interplay between guidebooks and Latin epigraphy in the Middle Ages and Early Modern period".

Projektet har hållit två workshops under 2013. Vid workshopen den 15-16 mars 2013 planerades projektets struktur och aktiviteter övergripande, och metod- och teoridiskussioner hölls, bland annat med utgångspunkt från Chloe Chards *Pleasure and Guilt on the Grand Tour: travel writing and imaginative geography, 1600–1830* (1999). Under workshopen 25-26 oktober 2013 presenterade Stefano Fogelberg Rota under den första dagen sitt projekt under titeln "Al lettore forastiero": *Reconstructing the reader of Martinelli's Roma ricercata nel suo sito*, och Anna Blennow höll presentationen "The Einsiedeln Itinerary – a proto-guidebook to Rome?" Presentationerna följdes upp med stadsvandringar i de bägge texternas spår: Martinellis "Giornata seconda: Per il Trastevere" och Einsiedelns *Itinerarium VII: "A porta Aurelia"*. Under workshopens andra dag höll den inbjudna gästen Börje Magnusson presentationen "To write a guidebook" och Simon Malmberg "Finding your way in the Subura". Michael Rowlands presenterade projektskissen "Tourism and the Archaeological Guidebook". Därefter följde stadsvandringar ledda av Börje Magnusson och Simon Malmberg: "From Campidoglio to Largo Argentina" respektive "From Forum Transitorium to Porta Esquilina".

Anna Blennow

Dödens landskap – ett levande kulturarv? (2012)

Av den etruskiska civilisationens många viktiga fornlämningar valde Italien 2004 att nominera gravstäderna i Cerveteri och Tarquinia till UNESCO:s världsarvslista. De båda platserna utgör idag ett gemensamt världsarvsområde. Världsarvsstatus innebär erkännande av en plats som särskilt betydelsefull på global nivå. Detta erkännande är därför mycket eftertraktat och kan ha vittgående konsekvenser för en plats positiva utveckling. Projektet syftar till att undersöka den sociala konstruktionen av detta etruskiska kulturarv ur olika perspektiv.

Projektbeskrivning

I delen "*Förmedling: resenärer, konstnärer, utställningar*" (Barbro Santillo Frizell), studeras hur olika tolkningar har påverkat synen på och förmedlingen av det etruskiska kulturarvet. Amatörer, resenärer, författare och konstnärer har bidragit till bilden av etruskerna under de senaste två hundra åren fram till idag. Några av de mest betydelsefulla förmedlarna, George Dennis (*The Cities and Cemeteries of Etruria*, 1848) och D.H. Lawrence (*Etruscan Places*, 1932), spred sina tolkningar av den etruskiska kulturen till allmänheten och citeras flitigt än idag. Konstnären Alessandro Morani kopierade på uppdrag av Carl Jacobsen på Ny Carlsberg Glyptotek i Köpenhamn etruskiska gravmålningar i Tarquinia, Orvieto, Chiusi och Veji i akvareller, som skulle utgöra förlagor till fullskaliga målningar på Glyptoteket. En samling på 167 akvareller tillhör sedan 1945 Svenska Institutet i Rom, och har sedan återupptäckten i slutet av 1980-talet kommit att få betydelse inom etruskerforskningen. Denna del av projektet fokuserar på hur litterära och konstnärliga verk spred kunskap och tolkningar av det etruskiska kulturarvet till en intresserad allmänhet. Datainsamlingen består dels av litteratur- och arkivstudier på Svenska Institutet i Rom, där akvarellsamlingen finns; dels av observationer och samtal i Tarquinia för att studera hur den tidiga kunskapen om och bilderna av etruskerna presenteras och tas emot av allmänheten och av världsarvsområdets besökare idag.

Delen "*Det etruskiska världsarvets tillgänglighet*" (Åsa Nilsson Dahlström) fokuserar på hur besökare får tillgång till och information om världsarvsområdet, och på vilket sätt besökare konsumerar och upplever det etruskiska kulturarvet. Här studeras hur olika aktörer som är involverade i skydd och marknadsföring, t ex förvaltande myndigheter och turismföretag, skapar förutsättningar för tillgänglighet till världsarvet, och hur världsarvet konsumeras och uppfattas av dagens besökare i Cerveteri och Tarquinia. Datainsamlingen baseras på observationer, studier av informationsmaterial och olika typer av media (audioguider, populärvetenskapliga texter, bilder, DVD/3D-filmer) och semistrukturerade intervjuer med lokala aktörer i Cerveteri och Tarquinia, med regionala och nationella aktörer i Rom (ffa Soprintendenza för Etrurien), samt litteratur- och arkivstudier vid Svenska Institutet i Rom. Perioden som studeras i den här

delen av projektet börjar år 2000, då lokala aktörer föreslog att Cerveteri och Tarquinia skulle nomineras som etruskiskt världsarv, och pågår fram till dagens situation, inklusive planerna för framtiden.

Delen *"Bruket av ett lokalt kulturarv"* (Eva Carlestål), utforskar bruket av den etruskiska historien i Tarquinia. Hur uppfattar och använder lokalbefolkningen sitt historiska arv? Har det etruskiska arvet någon betydelse för den lokala identiteten hos lokalbefolkningen och har världsarvsutnämningen haft någon betydelse för den lokala kunskapen och uppfattningen om det etruskiska världsarvet? Datainsamlingen baseras på observationer av användningen av det etruskiska kulturarvet i staden, t ex i form av skyltning, företags- och gatunamn, festivaler, i dagligt tal, etc., samt på semistrukturerade intervjuer med lokalbefolkningen om deras syn på det etruskiska kulturarvet och hur det brukas lokalt, t.ex. i skolundervisningen.

Genom att använda metoder och perspektiv från universitetsdisciplinerna antikens kultur och samhällsliv samt kulturanthropologi syftar projektet till djupare och vidare förståelse av ovanstående frågeställningar.

Eva Carlestål, Åsa Nilsson Dahlström, Barbro Santillo Frizell

La fortuna della pittura etrusca. Copie e copisti tra '800 e '900 (2012)

Svenska Institutet i Rom äger en samling av 167 akvarellmålningar som avbildar motiv ur etruskiska gravar. Denna samling kom i institutets ägo genom ett förvärv av dåvarande föreståndaren Erik Sjöqvist som 1945 köpte akvarellerna av hustrun till den avlidne konstnären Alessandro Morani. Akvarellerna förställer motiv från gravar i Tarquinia, Orvieto, Chiusi and Veji. Morani kontrakterades av Carl Jacobsen som planerade en större permanent utställning i Ny Carlsberg Glyptotek med kopior av etruskiskt gravmåleri i naturlig skala. Underlaget till dessa utgjorde ovan nämnda akvareller som i reducerad skala minutiöst avbildade originalmålningarna. Efter förvärvet föll akvarellerna i glömska och återupptäcktes först 1987 i samband med förberedelserna av en utställning av liknande material i Ny Carlsberg Glyptotek i Köpenhamn. En del av institutets material visades på denna utställning 1991 och senare på Winkelmann-Museum Stendal 1993 (Moltesen, Mette & Weber-Lehmann, Cornelia, Etruskische Grabmalerei. Faksimiles und Aquarelle. Dokumentation aus der Ny Carlsberg Glyptotek und dem Schwedischen Institut in Rom. Mainz 1992). Bokprojektet syftar till en komplett dokumentation av detta unika material tillsammans med en rad specialistartiklar i relevanta ämnen.

Utöver Moranis akvareller skall också en samling om tio blad gjorda av Ferdinand Boberg, även de i institutets ägo, ingå i boken samt en mindre samling akvareller tillhörande American Academy in Rome. En utgivning av detta opublicerade material har stort intresse, dels ur samtidshistorisk konstvetenskaplig synvinkel och dels som dokumentation av ett bildmaterial från etruskisk tid som idag delvis är förstört. För tryckning av boken har institutet under 2013 erhållit bidrag från både Fondazione Famiglia Rausing och Romvännerna. Projektet utförs i samarbete med Roms universitet, La Sapienza och deltagare i projektet är Barbro Santillo Frizell, Martin Olin, Ingela Wiman, Luciana Drago, Sapienza Università di Roma, Maria Cataldi, tidigare vid Soprintendenza Villa Giulia (Tarquinia), Matteo Piccioni, Sapienza Università di Roma, Guido Gatti, Susanna Sparti, Adele Cecchini.

De arkeologiska myndigheterna representerade av Alfonsina Russo, chef för det Etruskiska Nationalmuseet Villa Giulia och hela norra Lazios arkeologi, har uttryckt intresse för ett samarbete kring en utställning av dessa akvareller under år 2014. Inom projektet har Martin Olin, med ett bidrag från Fondazione Famiglia Rausing, studerat och katalogiserat Ferdinand Bobergs tio akvareller i Institutets ägo med motiv från de etruskiska gravarna i Tarquinia. I Anna och Ferdinand Bobergs arkiv i Kungliga biblioteket i Stockholm har Olin vidare efterforskat bakgrunden till bildernas utförande.

Kristian Göransson

Settecamini. Om minnesplatser och urbana landskaps(re)konstruktioner och kulturarvets värden, tolkningar och integration i arkitektur- och stadsutveckling (2012)

Forskningsprojektet är en fallstudie av kulturarvets potential i samhällsplaneringen. Halvvägs till Tivoli ligger den lilla orten Settecamini, där Via Tiburtina är utgrävd en sträcka om cirka 300 meter. Avsikten är att här utveckla Tiburtina-projektets tvärvetenskapliga resultat i ett konkret projekt som kan bidra till debatter och

dialoger i Rom och internationellt om kulturarvets betydelse i stadsutvecklingen. Arbetet skall avslutas under 2014 och publiceras under våren 2015. Forskningsprojektets teoretiska utgångspunkter, metoder och mål har under verksamhetsåret publicerats i Riksantikvarieämbetets skrift *Mångvetenskapliga möten för ett breddat kulturmiljöarbete* (Bjur 2013). Projektledare är professor emeritus Hans Bjur.

Hans Bjur

Postdoktoralt redigeringsarbete av Erland och Ragnhild Billigs utgivna historik över Svenska Institutet i Rom 1925–1950 (2011)

Redigeringsarbetet med Erland och Ragnhild Billigs historik har i huvudsak ägt rum under min tid som innehavare av Fondazione Famiglia Rausings postdokstipendium vid Svenska Institutet i Rom (2011–2012). Arbetet har fortsatt 2013; manuskriptet kommer att färdigställas innevarande år (2014). Erland och Ragnhild Billig var båda stipendiater vid Rominstitutet under krigsåren. Paret Billigs historik utgör en viktig länk till fördjupad förståelse av det svenska Rominstitutet före, under och efter andra världskriget; den beräknas bidra till förståelsen av svenska antikstudier i ett historiskt perspektiv, av svensk neutralitet och vetenskapshistoria, samt av klassiska studier i det för- och efterkrigstida Europa.

Frederick Whitting

Behind double walls: elite nuns and cultural consumption in early modern Rome (2008)

Projektet studerar kvinnliga klostermiljöer i Rom under perioden 1690-1780 och utgår ifrån valda teman som behandlar klosterkomplexens arkitektoniska uppbyggnad i relation till religiösa påbud och liturgi samt praktiska och sociala flöden. Vidare studeras estetiska konsumtionsmönster möjliga för adliga nunnor samt ceremoniella och scenografiska aspekter knutna till den religiösa propagandaapparaten. Projektet har tidigare varit finansierat av Vetenskapsrådet. En publikation med det tilltänkta engelska förlaget Ashgate Publishing planeras. Bokens är tänkt att omfatta tre kapitel med följande innehåll:

- I. 'Humble virgins': poetical expressions of social bounds and the role of the elite nun.
- II. Dowries for a spiritual marriage: material culture and family networks in the convent milieu.
- III. Open access and forbidden space: the convent as a social body.

Under året har den konferens som skall hållas på institutet i mars 2014 planerats.

Sabrina Norlander Eliasson

Italian paintings in the Nationalmuseum: three centuries of collecting (2008)

Projektet är förlagt till Nationalmuseums forskningsavdelning, men drivs av Sabrina Norlander Eliasson i samarbete med Daniel Prytz (NM) och Johan Eriksson (Högskolan på Gotland).

Nationalmusei samling av italienskt måleri uppgår idag till omkring 800 verk med en kronologisk spridning från högmedeltid till 1800-talet. Samlingens historia är mångfacetterad och utgör ett intressant instrument för att diskutera receptionen av och synen på italiensk konst i Sverige från den tidigmoderna tiden fram till idag.

Syftet med projektet är att färdigställa en vetenskaplig katalog över samlingen där varje enskilt verk studeras i egen sak samt i relation till det sammanhang i vilket det förvärvats. Projektet arbetar även med en rad frågeställningar som rör den italienska målerisamlingens koppling till Nationalmuseums institutionella historia och de kriterier som styr förvärvandet och utställandet av italiensk konst i museet under 1800- och 1900-talen.

Sabrina Norlander Eliasson

Lateranprojektet (2004)

7-11 oktober genomfördes en veckas fältarbete inom ramen för projektet "New methods for documentation and analysis in building archaeology". Deltagare var denna gång Olof Brandt, Gunilla Gardelin, Hanna Menander och Håkan Thorén. Projektet har Lateranbaptisteriet som forskningsobjekt och är ett samarbete mellan Svenska Institutet i Rom, Riksantikvarieämbetet, Vatikanmuseerna och Påvliga Institutet för Kristen Arkeologi. Huvudsyftet för projektet är att skapa en tredimensionell dokumentation av en antik byggnad samt att pröva och utvärdera olika metoder för 3D-dokumentation och hur de kan underlätta också analys, rekonstruktion och tillgänglighet. Datainsamling genom 3D-dokumentation av

byggnaden har genomförts under en rad kampanjer 2010-2013. Fältkampanjen 7-11 oktober inledde projektfasen som handlar om rekonstruktion. Som förberedelse för en 3D-rekonstruktion av byggnadens inre rum under den bäst kända antika fasen, ägnades tiden i Rom åt att fotografera de marmorsorter som bör ha ingått i rummets antika dekoration samt åt att studera andra liknande antika miljöer. Utifrån dessa studiebesök kunde sedan riktlinjer för rekonstruktionsarbetet dras upp. Rekonstruktionen kommer att produceras i samarbete med Lund University Humanities Lab.

Olof Brandt

Pompeji, Insula V 1 (2000)

Fältarbetet i Insula V 1 är i princip avslutat. Årets besök i Pompeji och Neapel har främst handlat om fotografering för våra 3D-modelleringar och förberedelser av utställningen *Pompeji Återkomsten* (Millesgården, september 2014-mars 2015) i samarbete med Museo Nazionale Archeologico. För fotograferingen stöds vi genom medel beviljade från FFR 2011 och för utställningsdiskussionerna av Torsten Söderbergs samt av Marcus och Amalia Wallenbergs (MAW) stiftelse. Anslaget från den sistnämnda som omfattar medel både för utställningen och för slutförandet av Pompejiprojektets grafiska dokumentation (den nya planritningen över Insula V 1) administreras av Institutet, som också bidrar ekonomiskt till utställningen och bistått oss genom Stefania Renzetti, som fungerat som kontaktperson mellan projektet och berörda italienska myndigheter. Med stöd i samma anslag har en av våra medarbetare, Henrik Boman, haft anställning (heltid) vid Institutet under 10 månader. Hans arbete har varit förlagt till Stockholm och avslutade i oktober då hans anställning flyttades till Lunds universitet och VR-projektet knutet till införande av data i open access databasen www.pompejiprojektet.se. Vidare anställda för denna uppgift är Renée Forsell, Thomas Staub, Mats Holmlund, Monica Nilsson samt, inom ramen för sin masterutbildning vid SU, Susanna Blåndman. Tillsammans arbetar de, tillsammans med undertecknad, också på en monografi om södra delen av Insula V1, Bronstjurens hus med tillhörande butiks-, verkstadslokaler och sekundärboenden. Projektet har också fått en ny forskarstuderande i Richard Olsson som arbetar med vattenledningar i Pompeji. Fanny Kärfve arbetar vidare på sin avhandling om entrékorridoren (*fauces*) i ett urval pompejanska hus. I maj disputerade Thomas Staub på sin avhandling *The Casa del Torello di Bronzo (V 1,7) in Pompeii. Investigating a residential house and its complex water system*, Stockholm University Press 2013.

Mycket arbete har gjorts kring efterbearbetning av data skannade i Pompeji 2012 och med vidareutveckling av 3D-modellerna. Genom Nicolò Dell'Unto (LU) har kontakterna med samarbetspartners i Italien (ISTI Pisa) förtätats och nya kontakter etablerats. Två postdoc forskare från Italien, Daniele Ferdani (Parma & CNR) och Giacomo Landeschi (Lucca) har varit i Lund och arbetat dels med rekonstruktion av Caecilius Lucundus hus i 3D och inläggningen av 3D-modellen av samma hus i GIS. Arbetet med 3D-modellering har presenterats vid konferenser och resulterat i följande konferensbidrag vid Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology (CAA) och blivit utvalda för publicering i ACTA.

Dell'Unto, N., Ferdani, D., Leander Touati, A., Dellepiane, M., Callieri, M. & Lindgren, S. (2014). Digital reconstruction and visualization in archaeology Case-study drawn from the work of the Swedish Pompeii Project. I Addison, A., Guidi, G., De Luca, L. & Pescarin, S. (Red.) (pp. 621-628), CAA 2013, Marseille.

Dell'Unto, N., Callieri, M., Dellepiane, M., Leander Touati, A., Lindgren, S. & Larsson, C. (in press). Pompeii revived: Scanning Mission- insula V 1. The Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology

Arbete med manuskriptet till antologin: *Returns to Pompeii: Interior space and decoration documented and revived. 18th to 20th Century*, red. Sh. Hales & A-M Leander Touati, har levererats till publikationsnämnden (ECSI) och har under hösten/vintern varit ute på peer-review. Volymen planeras att bli en rikt illustrerad framställning av mottagandet av pompejanska influenser, dels i de för information väl placerade länderna i upptäckstens politiska och geografiska närhet, Kungariket Neapel och Spanien, samt i den avlägsna, europeiska periferin: Sverige och Danmark (med nedslag även i Bayern och Paris). Det är vår förhoppning att ha en bokpresentation under hösten utställning på Millesgården och kanske också i Rom.

Förutom på Millesgården kommer utställningen *Pompeii Återkomsten* troligen också att visas i en mindre form (utan inlån från Neapel och Pompeji) vid Lunds Universitets Historiska Museum under våren 2015.

Aktiva inom detta arbete är för Millesgården, Maria Wiberg, för Pompejprojektet Henrik Boman och Anne-Marie Leander Touati, Thomas Staub, Hans Thorwid och Nicolò Dell'Unto.

Anne-Marie Leander Touati

Utställning Scavi e ricerche svedesi nel Viterbese, Museo Nazionale Etrusco, Viterbo (1986, 2011)

Sedan 1986 finns det i Museo Nazionale Etrusco, Viterbo, en ca 300 m² stor utställning av fynd och forskningsresultat från de svenska utgrävningarna i Acquarossa och San Giovenale. Den är ett samarbete mellan Svenska Institutet i Rom och La Soprintendenza per i Beni Archeologici dell'Etruria Meridionale. Den ursprungliga utställningen utvidgades och återinvigdes därefter 2006.

Sedan 2011 pågår nu en upprustning av utställningen, först med en renovering av väggarna i museisalarna, som drabbats av fukt, och sedan, under 2012, med en förbättring av belysningen med nya strålkastare på reliefterrakottorna i monumental-området och upprustning av teknisk utrustning. I samtal med museichefen Valeria D'Atri under det gångna året har vi kommit fram till att kvar att göra är att täcka ljusinsläpp från vissa fönster för att ytterligare förbättra belysningen och att anpassa filmvisningsapparaturen så att besökarna själva kan starta den och sedan välja vilken av filmerna de önskar se, t ex en från utgrävningarna i San Giovenale eller en från Acquarossa eller en från när Gustav VI Adolf blev hedersmedborgare i Blera.

En särskild museihemsida har lagts ut under institutets hemsida med texter (och bilder) som kompletterar den okommenterade filmen på YouTube som visar en rundvandring i utställningen. Den italienska versionen av hemsidan lades ut under 2012 och den engelska 2013. Den nya utställningsbroschyren visar vägen genom utställningen med kortfattad information om de olika salarna och deras teman. För att ytterligare underlätta för besökarna ska lämplig väg genom utställningen markeras med pilar och en skylt sätts upp på gården vid ingången för att visa var utställningen finns.

Innehållsmässigt har utställningen också kompletterats för att spegla nya rön under publiceringsarbetet. Rekonstruktioner/avbildningar i naturlig storlek av två praktpjäser, stora förrådskärl med vit bemålning på röd botten, har monterats på väggen i monumentalområdets portik. Under året har de försetts med en informationstext om denna typ av keramik och om principerna för rekonstruktionen. Amfora-montern ska kompletteras med överdelen av ett ovanligt stort exemplar av etruskisk transportamfora som håller på att restaureras. Ritningar har också lämnats in som underlag för en ny informationstavla som visar de olika byggnadsperioderna i monumentalområdet före den senaste perioden, som annars är temat för denna del av utställningen. Särskilt viktig att uppmärksamma där är upptäckten av en första, tidigare okänd, byggnad som visar sig genom stolphål i tuffklippan (Strandberg Olofsson i *Opuscula* 2013).

Under hösten har den nye föreståndaren, Kristian Göransson, engagerat sig i diskussioner om framtida aktiviteter i och i anslutning till museet. I dessa diskussioner har jag har framfört huvudsakligen två förslag till projekt:

1. En manifestation i museet, en sorts utställning i utställningen, med nya resultat från de båda utgrävningsplatserna, gärna med en särskild utställningskatalog. Man skulle kunna ta upp t ex flygfotoarbetet i San Giovenale (Vignale), den tidigare nämnda upptäckten av vad som kan vara ett första, tidigt sacellum i monumentalområdet i Acquarossa och säkert även en hel del annat. Föreståndaren har ställt sig bakom denna projekt-idé och föreslagit hösten 2016 som lämpligt datum för invigning. Både utställningen och institutet firar då jubileum, 30 (eller 10) respektive 90 år. Dessutom är det då 50 år sedan Acquarossa-grävningarna startade.

2. En arkeologisk promenad på utgrävningsplatsen vid Acquarossa för att knyta samman utställningen med den plats fynden kommer från. Föreståndaren har gett mig i uppdrag att leda detta projekt och vi har inlett ett planeringsarbete med samtal i december med både markägaren och med soprintendenten Alfonsina Russo och dessutom med utställningsarkitekten Luciana di Salvio och hennes team.

Margareta Strandberg Olofsson

Acquarossa (1966)

- Brita Alroth har arbetat med kontroll, ritning och beskrivning av keramik från Zon G under juli månad 2013 i Rom.
- Göran Bäärnhielm har förberett vistelse i Italien 2014 genom att redigera anteckningar som gjordes 1995 (10 sidor text, 8 sidor krukritningar, kopior av dagböcker och trenchritningar). Han har också diskuterat med Lennart Lind om dennes uppsats om latinska inskrifter i Viterbotrakten, som kunde bli en ingång till den bakgrundsteckning av den romerska kontexten som han snarast ser som det mest arbetskrävande.
- Eva Rystedt har under tre etapper arbetat vid SIR med material från Zon H, som förberedelse för att slutföra den av Leni Wendt efterlämnade publikationen: jan/febr., juni, nov/dec. 2013.
- Charlotte Scheffer har arbetat med ritning och beskrivning av keramik från Zon L under drygt två månader våren och sommaren 2013.
- Margareta Strandberg Olofsson har skickat redogörelse direkt.
- Örjan Wikander har utfört en del redigeringsarbete av text om Zon F.
- Under våren 2013 gjorde Örjan Wikander en sammanställning av publiceringsläget utifrån en enkät som besvarades av de i arbetet inblandade.

Efter ansökan genom Eva Rystedt tilldelades projektet medel från Fondazione Familia Rausing för tre år, att täcka baskostnader (resor; boende vid SIR; kortare boende i Viterbo) i samband med bearbetning av AR-material under tre år fr.o.m. 2014, för fem publicerare med centrala publiceringsuppgifter: Margareta Strandberg Olofsson och Örjan Wikander för Zon F, Charlotte Scheffer för Zon L, Brita Alroth för Zon G (och ev. E), Eva Rystedt för Zon H. Anslagen summa, för de tre åren: € 29.166.

Brita Alroth

Monumentalområdet: Keramik

Monumentalområdet i Acquarossa, det område där de många reliefplattorna och ansikts-antefixen påträffades, är föremål för intensivt publiceringsarbete. Den senaste perioden, den med reliefterrakottorna, är den som mitt huvudintresse kretsar kring, men jag har publiceringsansvar för all keramik utom den som blivit funnen i specifika begränsade djupgrävningar. I arbetet med keramiken har jag tidigare publicerat specialartiklar om olika keramiksorter (Strandberg Olofsson i *Opuscula Romana* 1996 (preliniärrapport), 2002 (etruskiska transportamforor, 2003 (importerade transportamforor) och 2004 (keramik bemålad med vitt på röd botten).

Den sort jag senast behandlat "Black impasto", på italienska kallad "Impasto bucceroide", förekommer under alla perioder i monumentalområdet, men visade sig också finnas i så tidiga varianter att det fanns anledning att fråga sig om de verkligen kunde höra till någon av de redan kända byggnaderna, som genom sina tegeltak daterats något senare. I sökandet i dokumentationen, dvs ritningar och anteckningar, efter spår av byggnadsrester som skulle kunna vara tidigare, intresserade jag mig särskilt för de stolphål som registrerats och kunde konstatera att de bildade ett mönster som stämmer överens med grundplanen i en byggnad utan murar men med väggar med stolpar och lerklining på flätade grenar. Denna byggnad har dessutom samma orientering som en offergrop som använts under alla områdets perioder. Dessa resultat publicerades i en artikel i *Opuscula* 2013, pp. 23–43, "Fragments with horses and wolf's teeth. Black impasto and its association with periods and buildings in the monumental area at Acquarossa". Tillsammans med Arne Olofsson, som medarbetare och fotograf, har jag under året fortsatt studiet av keramiken, främst med inriktning på antalsberäkningar av de olika vasformerna inom den stora gruppen "Various ordinary impasto wares", som jag kunnat konstatera består av ett stort antal lervarianter med olika formuppsättningar. I Italien har arbetet varit förlagt till utgrävningsmagasinet i Viterbo och institutet i Rom under två perioder, sju veckor april–maj och tre veckor i september.

I samband med forskningsvistelserna har jag hållit seminarier vid institutet. Den 23 maj höll jag ett med titeln "Fragment med hästar och vargtänder – nya pusselbitar till Acquarossas historia" om "Black impasto" och hur de äldsta av dessa kärl gav anledning att på nytt undersöka och revidera uppfattningen om vad som var den äldsta bebyggelsen i området.

Den 24 september höll jag ett annat, "Mysteriet med tegeltaket som saknar hus. Nya tankar kring ett gammalt problem i Acquarossa", en fortsättning på vårens seminarium med några av konsekvenserna av de tidigare resultaten.

Margareta Strandberg Olofsson

Luni sul Mignone (1960)

The Bronze Age Settlement on the Acropolis.

Under våren bedrev jag kompletterande forskning i främst nyare men också tidigare publicerad litteratur i Institutets bibliotek. Särskilt "fynd" av nyare artiklar gav intressanta reflektioner. Under veckorna i Rom höll jag också ett seminarium om Luni sul Mignone med rubriken "Femtio år senare – en exposé över svenska utgrävningar på Luni vid Mignone 1960 – 1963". Där ingick även en del kring mina egna undersökningar och Lunis plats inom den moderna forskningen gällande Italiens bronsålder.

Några höstveckor i Blera, främst i det så kallade skärvmagasinet, innebar ytterligare kontroller av redan genomgången material, vilket medförde en del tillägg till tidigare slutsatser om akropolens bronsåldersbebyggelse.

Dessutom inleddes ett omfattande sorterings- och ritarbete inom mitt framtida projekt med arbetsnamnet "The Excavations at Tre Erci and its environs. New perspectives". Projektet får stor betydelse bland annat för tolkning av bebyggelsestrukturerna inom vad jag definierar som "Lunikomplexet", det vill säga Pian di Luni, Fornicchio och Tre Erci. Fokus kommer att läggas på bosättningsmönster och underliggande strukturer, deras tillväxt och tillbakagång liksom samspelet med omlandet över tiden.

Johnny R. Bengtsson

San Giovenale (1956)

Carl Nylander, Börje Blomé, Lars Karlsson et al., San Giovenale, The Borgo. Excavating an Etruscan Quarter: Architecture and Stratigraphy (ActaRom-4:o, 26:5:1); Stockholm 2013, 222 pp, 160 figs, 43 pls.

Carl Nylander deltog som ung arkeolog i Institutets utgrävningar i San Giovenale. Han ansvarade under 1961-1965 för utgrävningen av det nordöstra hörnet av den s.k. Borgon, en del av San Giovenale som ansågs ligga utanför stadsmuren. Carl fick tidigt hjälp av arkitekten Börje Blomé som gjorde att stort antal ritningar av de 3 bättre bevarade husen i området (Hus A, B och C). Vid Börjes bortgång fortsattes ritarbetet av Giuseppe Tilia, hans två söner och hans hustru Angela Bizzarro. Detta gör att Carls Borgogrävning kommit att bli den av alla de svenska utgrävningarna som har fått den bästa arkitektoniska publikationen, och blivit en förebild för andra utgrävningsspublikationer när det gäller arkitekturen. Boken innehåller en inledande berättelse av Carl om arbetet med att färdigställa publikationen, dessutom finns en komplett bibliografi över San Giovenale-relaterade artiklar fram till 2011 (Kerstin Bellerba & Brita Alroth), samt separata beskrivningar av takteglan (Örjan Wikander), av kalkbruket (Marie Klingspor Rotstein et al.) av murtekniken (Barbara Beelli Marchesini), samt av hur ritningsprocessen gått till (Angela Bizzarro). De tre etruskiska husen uppfördes under sent 600-tal f.Kr., rekonstruerades efter en jordbävning runt 550/530 f.Kr. och existerade till runt 400 f.Kr. Mycket lite finns bevarat av senare perioder, vilket gör att Borgo-utgrävningen ger en mycket fin bild av ett litet etruskiskt handverkskvarter (troligen järnhantering) med de högst varade etruskiska husmurarna från någon plats i Etrurien.

Lars Karlsson

Gravlandskapet runt San Giovenale (2010)

Arbetet med att dokumentera kammargravarna runt San Giovenale har under året gått in i en intensiv slutfas. Sammanlagt har 6 veckor spenderats i fält, och resultatet är att antalet kända kammargravar i området nu har stigit till uppemot 300. Förutom Fredrik Tobin har följande personer deltagit i arbetet under året: Jonathan Westin, Hampus Olsson, Axel Frejman, Jonas Tobin och Eóin O'Donoghue.

Gravarna som undersökts kan dateras från tidigt 600-tal f.Kr. och ända ner i hellenistisk tid. Flera av dem bär spår av omhuggningar och modifikationer redan under antiken. Alldeles färska, olagliga utgrävningar kunde observeras på flera platser och rapporterades till de italienska myndigheterna. Preliminära resultat kunde presenteras vid konferensen *Frontiers of the European Iron Age* (Cambridge 20-21 september 2013) med föredraget "Tombs on the edge: Surveying the funerary landscape of San Giovenale".

Förhoppningen är nu att det allra sista fältarbetet skall kunna göras under våren 2014 och att projektet sedan skall kunna avslutas planeligt under 2015.

Fredrik Tobin

Vignale archaeological project (2006)

Utgångspunkten för Vignaleprojektet har varit de markinventeringar och utgrävningar av Vignale platån och dess sluttningar som gjordes 1959-63 av forskare vid Svenska Institutet. Dessa undersökningar som hittills varit opublicerade kommer att tillsammans med resultaten av de olika mark- och i flyginventeringar med olika digitala metoder som utförts av projektet under 2006-2011 att ingå i Institutets publikationsserie *San Giovenale* 6:2-3.

Publikationsarbetet har under verksamhetsåret 2013 utgjorts av fortsatt författande och bearbetning av opublicerat material från 1960-talet för sammanställning av text till publikationen *San Giovenale* 6:2-3 dels i Sverige, dels vid institutet i Rom. Vignaleprojektets forskare har under tre längre perioder idkat biblioteksstudier i det förnämliga biblioteket vid Svenska Institutet i Rom. Dessa tillfällen har haft mycket stor betydelse för vårt fortsatta publikationsarbete.

Under hösten har även projektet haft initiala diskussioner med föreståndare och medlem av Acquarossagruppen angående ett komplement till den etruskiska utställningen av material från San Giovenale och Acquarossa i Museo Nazionale Etrusco Rocca Albornoz i Viterbo (invigd 2006) i form av en

liten utställning i utställningen. Denna är tänkt att vara klar till jubileumsåret 2016. Fortsatta diskussioner om utformning etc. kommer att äga rum under tidig vår 2014.

Yvonne Backe Forsberg & Richard Holmgren

Föreläsningar, seminarier, utställningar och andra aktiviteter

På institutet

4-6 april

International conference *Classical Archaeology in the Late Nineteenth Century*.

Se program s. 55

12 juni

Överlämnande av boken *Dall'Italia. Omaggio a Barbro Santillo Frizell*, avskedpresent till Barbro.

3-4 september

The Sixth Nordic Summit on Humanities, organiserad av Humanistiska fakulteterna vid Stockholms, Oslo, Köpenhamns och Helsingfors universitet.

Se program s. 56

23 september

Presentation av *Cristina di Svezia regina della musica a Roma. Le «canterine» al suo servizio* av Anna Zilli; i samarbete med Sveriges Ambassad.

Se affisch s. 57

9 oktober

Mottagning på institutet: Kristian Göransson och Martin Olin presenterade sig själva för kollegor från andra institut och universitet.

21 oktober

Karin Dahl (Post-Doc Fellow, Fondazione Famiglia Rausing) presenterade sitt projekt "Grazia Deledda. The Itinerary of a Nobel Laureate's Neglected Authorship" inom ramen för Valle Giulia Dialogues, vid möte arrangerat på det österrikiska institutet.

25 -26 oktober

"Topos and Topography: Rome as the guidebook city", workshop 2.

Se program s. 58

25 oktober

Seminarium om "att översätta svensk skönlitteratur till italienska", organiserat av universiteten i Milano och Napoli.

25 deltagare från italienska universitet. Prof. Maria Cristina Lombardi (Napoli), Prof. Laura Cangemi (Milano) samt författarna Ulf Stark (Sverige) och Tove Appelgren (Finland) medverkade.

5-8 november

Utställning *Book art inspired by the Vatican*.

6 november: möte med Monica Langwe, författare och utgivare av boken *Limp bindings from the Vatican Library*.

Se affisch s. 59

20 november

Presentation av ett temanummer av *Konsthistorisk tidskrift*: "Sebastiano del Piombo" (red. Costanza Barbieri, Piers Baker-Bates, Martin Olin). Som presentatörer medverkade Elena Calvillo, Silvia Danesi Squarzina, Lorenzo Finocchi Gherisi, Kristina Hermann Fiore och Ingrid Rowland.

Se affisch s. 62

4 december

Presskonferens med presentation av utställningen "L'Osessione Nordica. Böcklin, Klimt, Munch e la pittura italiana" (Rovigo, Palazzo Roverello, 22 februari – 22 juni 2014): www.mostraossessionenordica.it. I panelen medverkade Antonio Finotti (Presidente Fondazione Cassa di Risparmio di Padova e Rovigo), Kristian Göransson, Giandomenico Romanelli (utställningskommissarie) och Martin Olin (som varit rådgivare till utställningskommissarierna).

Se affisch s. 63

9 december

Presentation av boken *Dall'Italia. Omaggio a Barbro Santillo Frizell*, eds. Astrid Capoferro, Liv D'Amelio, Stefania Renzetti, E. Polistampa, Firenze 2013. Boken finansierades av Svenska Institutet i Rom, Fondazione Famiglia Rausing och Föreningen Svenska Rominstitutets Vänner.

Medverkande gäster: Antonello Alici, Università Politecnica delle Marche, Marco Buonocore, Biblioteca Apostolica Vaticana, Francesco di Gennaro, Museo Nazionale Preistorico Etnografico Luigi Pigorini, Paola Pelagatti, f.d. Soprintendente per i Beni archeologici dell'Etruria Meridionale.

Se affisch s. 64

Vid andra institutioner

2 februari, Mazara del Vallo, Aula Consiliare

Presentation av boken *La famiglia. Un'indagine su una comunità di pesca in Sicilia* av Eva Carlestål.

Barbro Santillo Frizell närvarade.

6 mars, Linköpings universitet

Litteraturseminariet – Karin Dahl medverkade med föredraget *Grazia Deledda. En Nobelpristagares försummade författarskap*.

7 mars, Linköpings universitet

Högre forskningseminariet - Karin Dahl medverkade med föredraget *Interkulturell kommunikation och förhållningssätt till makt: Sverige och Italien*.

8 mars, Archivio di Stato di Roma-Sala Alessandrina

Presentation av boken *La Rivoluzione in convento. Le Memorie di Anna Vittoria Dolara (secc. XVIII-XIX, a cura di Simonetta Ceglie, con saggio introduttivo di Sara Cabibbo, Viella 2012*.

Med deltagande av Sabrina Norlander Eliasson.

26 mars, Camera di Commercio Ital-Svedese, Milano

Karin Dahl medverkade som moderator vid Roundtable *Lavorare oltre le barriere: esperienze italiane e svedesi di lavoro nell'altro Paese*.

17-20 april, Rom: Architettura a Valle Giulia

LE:NOTRE. The second *Landscape Forum*: Barbro Santillo Frizell deltog i "Round table 4 - Heritage" med paper "Grazing in Ruins".

30 maj -1 juni, Ulriksdals slott, Medelhavsmuseet, Kungliga Myntkabinettet, Stockholm
Konferens *Svenskar vid Medelhavet: Den arkeologiske kronprinsen och svensk antikforskning i historiskt perspektiv*, anordnad av Kristian Göransson, Fredrik Tobin och Frederick Whitling.

17 september, Sveriges Ambassad, Rom
Kristian Göransson deltog i den årliga Sweden Promotion Day som ambassaden arrangerade i ambassadörens residens.

11 oktober, Finlands institut i Villa Lante, Rom
Kristian Göransson närvarade vid bokpresentationen av den italienska översättningen av Peter Forsskåls *Tankar om borgerliga friheten*. Projektet var ett samarbete mellan Sverige och Finland.

15 oktober, Institute for the Study of the Ancient World, New York University
Kristian Göransson höll föreläsningen *Transport Amphorae and Mediterranean Trade 400-250 BCE: A View From Cyrenaica, Libya*.

16 oktober, Columbia University, New York
Kristian Göransson var ledamot i betygsnämnden vid Monica Hellströms disputation på avhandlingen *Public Construction under Diocletian* i Classical Studies.

18 oktober, Department of Anthropology, Yale University
Kristian Göransson höll föreläsningen *Transport Amphorae and Mediterranean Trade 400-250 BCE: A View From Cyrenaica, Libya*.

19 oktober, Blera
Studiedag 1913-2013 - *Un secolo di archeologia blerana. Dalle ricerche di H. Koch, E. von Mercklin e C. Weickert allo stato attuale delle conoscenze*.
Fredrik Tobin deltog med föredraget "Swedish archaeologists in Blera: half a century of research".

21 oktober, Forum Austriaco di Cultura, Roma
Karin Dahl (postdokstipendiat, Fondazione Famiglia Rausing) presenterade sitt projekt "Grazia Deledda. The Itinerary of a Nobel Laureate's Neglected Authorship" inom ramen för Valle Giulia Dialogues, vid möte arrangerat på Forum Austriaco di Cultura.

31 oktober, Università degli Studi Aldo Moro, Bari
Föredrag av Karin Dahl: *La Ricezione della scrittura femminile italiana nella Svezia contemporanea: il caso di Grazia Deledda*.
Se affisch s. 60

14-15 november, Rom, Accademia Nazionale di San Luca
International Seminar *Italy and the Nordic Architects*
Flera forskare med anknytning till institutet medverkade (Johan Mårtelius, Stina Hagelqvist, Ola Svenle).
Martin Olin representerade institutet med en inledande hälsning och medverkade i den avslutande paneldiskussionen.
Se program s. 61

Institutets seminarier

8 februari

Barbro Santillo Frizell: *Antikens polykromi och den vita retoriken*. (även föreläsning för AKS-kurs)

1 mars

Sabrina Norlander Eliasson: *1700-talets antikreception*. (även föreläsning för AKS-kurs)

1 mars

Per Sandström: *Calpurnius och Vergilius: tankar kring intertextualitet, genre och reception*.

22 mars

Barbro Santillo Frizell: *Det pastorala landskapet*.

4 april

Lars Burman: *Universitet som kulturarvsförvaltare - exemplet Uppsala*.

12 april

Carina Burman: *Rom på 8 dagar. Ett liv med en guidebok*.

18 april

Johnny Bengtsson: *Femtio år senare – en exposé över svenska utgrävningar på Luni vid Mignone 1960 – 1963*.

19 april

Erik Eliasson: *Avsiktligt handlande i Magna Moralia och i den Anonyma kommentaren till Aristoteles' Nikomakiska Etik*.

10 maj

Karin Tikkanen: *Sabini, sabelli och sabinità*. Om kulturella enheter och disparata grupper i det förromerska Italien.

17 maj

Håkan Hökerberg: *Italiens fascistiska kulturarv – historiebruk och självbilder*.

24 maj

Jesper Meijling: *Sakta spridning av en modell - fenomenet porto franco från Livorno till Marstrand*.

24 september

Margareta Strandberg Olofsson: *Mysteriet med tegeltaket som saknar hus. Nya tankar kring ett gammalt problem i Aquarossa*.

1 oktober

Karin Dahl: *Grazia Deledda. Ett bortglömt författarskaps resa*

8 oktober

Gäsföreläsning - Piers Baker-Bates, Research Associate, The Open University, U.K.: *Beyond Michelangelo: Sebastiano del Piombo and the High Renaissance at Rome*.

23 oktober

Ingela Wiman: *Betwixt Dawn and Dusk: Herakles färd på amforaflotten*.

30 oktober

Gästföreläsning - Magnus Olausson, Nationalmuseum: *Gustav III, Haga och Italien*.

5 november

Martin Olin: *Arkitekturgrafik och den romerska barocken i Nordeuropa. Fallet de Rossi och Tessin*.

13 november

Lars Almgren: *Matter of Memory* (Vernissage i Foajén).

19 november

Barbro Santillo Frizell: *Den apuliska trullon: nationalmonument och världsarv*.

26 november

Johan Vekselius: *Romerska tårar*.

3 december

Björn Lundell: *Solids and cavities – contrasting effects in baroque architecture*.

Studiebesök och visningar

28 september.

Besök av en grupp på ca 30 personer från Livrustkammarens vänner som intog lunch på institutets gård. Martin Olin och Yvonne Backe Forsberg presenterade institutet och dess verksamhet.

30 september

Crafoordska stiftelsens styrelse besökte institutet (17 personer). Kristian Göransson tog emot och visade runt.

8 oktober

UD:s EU-enhet besökte institutet (36 personer). Kristian Göransson tog emot och visade runt.

Externa uppdrag

Kristian Göransson

- Har representerat institutet i styrelserna för AIAC och Unione Internazionale (fr.o.m. 1/7).
- Ledamot i Nätverk för internationalisering i samverkan mellan universiteten och de svenska Medelhavs-instituten (USI).
- Ledamot i Publikationsnämnden för institutets skrifter.
- Ledamot i Arkeologiska Samfundet.
- Ledamot i betygsnämnden vid Monica Hellströms disputation i Classical Studies vid Columbia University, New York.

Barbro Santillo Frizell

- Har representerat institutet i styrelserna för AIAC och Unione Internazionale (t.o.m. 30/6).
- Ledamot i Riksbankens Jubileumsfonds områdesgrupp för forskning om förmodernitet (OFFF).
- Ledamot i Nätverk för internationalisering i samverkan mellan universiteten och de svenska Medelhavs-instituten (USI) (t.o.m. 30/6).
- Ledamot i Publikationsnämnden för institutets skrifter (t.o.m. 30/6).
- Ledamot i Arkeologiska Samfundet.
- Peer reviewer, scientific board för *Römische Historische Mitteilungen*, Istituto Storico Austriaco a Roma.

- Anlitad av Studentlitteratur att skriva kapitlet om Medelhavets historia under tusen år (500 f.kr.-500 e.kr.), med titeln *Stränder, seglatser, städer*.
- Anlitad av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien för översättningen av Catos och Varros böcker om jordbruk, att skriva artikeln om romersk djurhållning med titeln "Feta svin och heliga höns. Romersk djurhållning under antiken".

Publikationer

Under året har följande volymer utgivits och distribuerats av institutet:

Skrifter utgivna av Svenska Institutet i Rom. Series in 4°:

Vol. 26:5:1:

C. Nylander *et al.*, *San Giovenale. Results of excavations conducted by the Swedish Institute of classical studies at Rome and the Soprintendenza alle antichità dell'Etruria Meridionale*, 5:1. *The Borgo. Excavating an Etruscan quarter: architecture and stratigraphy*, Stockholm 2013.

Skrifter utgivna av Svenska Institutet i Rom. Series in 8°:

Vol. 23:

C. Henriksén (ed.), *Sylloge inscriptionum Graecarum et Latinarum Upsaliensis = The Greek and Latin inscriptions in the collections of Uppsala University*, Stockholm 2013.

Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome:

Vol.6, 2013:

J.N. Bremmer, *The agency of Greek and Roman statues*; M. Strandberg Olofsson, *Fragments with horses and wolf's teeth*; P.M. Fischer & T. Bürge, *The New Swedish Cyprus Expedition 2012. Excavations at Hala Sultan Tekke*; A. Alexandridou, *Archaic pottery and terracottas from the Sanctuary of Poseidon at Kalaureia*; J. Weilhartner, *Textual evidence for Aegean Late Bronze Age ritual processions*; A. Brysbaert & M. Veters, *A moving story about exotica: objects' long-distance production chains and associated identities at Tiryns, Greece; The Makrakomi Archaeological Landscapes Project (MALP)*; K. Höghammar, *On the dating of two early 2nd century coin issues from Kos and the IGCH 1320 hoard*; P.M. Fischer & T. Bürge, *The Swedish Jordan Expedition 2011 and 2012 at Tall Abu al-Kharaz*.

Festskrift till Barbro Santillo Frizell:

A. Capoferro, L. D'Amelio, S. Renzetti (a cura di), *Dall'Italia. Omaggio a Barbro Santillo Frizell*, Firenze 2013, med artiklar av: Giovanni Colonna, Luciana Drago, Paola Di Silvio, Luciano Santella, Giuseppe Lattanzi, Valeria D'Atri, Giovanna Bagnasco Gianni, Francesca Ceci, Angelo Bartoli, Concetta Cappelletti, Adriano La Regina, Zaccaria Mari, Matilde Carrara, Cinzia Conti, Marcello Barbanera, Anna Depalmas, Alfonsina Russo Tagliente, Pier Giovanni Guzzo, Guido Rosada, Anna Maria Partini, Saverio Sturm, Rossana Caira Lumetti, Andrea Vidotto, Antonio Pennacchi.

Recensioner av Institutets publikationer:

J. Gran-Aymerich, rec. av *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome* 2 (2009), i *Latomus* 72:2, 2013, 555-557.

R. Bedon, rec. av H. Bjur, B. Santillo Frizell (eds.), *Via Tiburtina: space, movement & artefacts in the urban landscape* (Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom. 4°, 60), Stockholm 2009, i *Revue des études anciennes*, 115:1, 2013, 335-338.

J.-C. Caestecker, rec. av I. Pohl, *San Giovenale. 2:5. Two cisterns and a well in Area B* (Skrifter utgivna av Svenska Institutet i Rom. 4°, 26:2:5), Stockholm 2011, i *Antiquité classique* 82, 2013, 659-660.

M.M. Andrews, rec. av O. Brandt (ed.), *San Lorenzo in Lucina. The transformations of a Roman quarter* (Skrifter utgivna av Svenska Institutet i Rom. 4°, 61), Stockholm 2012, i *Bryn Mawr Classical Review* 2013.09.30 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2013/2013-09-30.html>).

Monografier och artiklar som införlivats i bibliotekets bokbestånd framställda av forskare knutna till institutet:

H. Boman, "The Circular Adjustment Theory. A brief sketch for a theory and practice on planning of Greek public space", *Hephaistos* 29, 2012, 25-34.

O. Brandt, "La chiesa di San Lorenzo in Lucina e il quartiere preesistente: nuove osservazioni", i H. Brandenburg, F. Guidobaldi (a cura di), *Scavi e scoperte recenti nelle chiese di Roma. Atti della giornata tematica dei Seminari di archeologia cristiana (Roma, 13 marzo 2008)*, Città del Vaticano 2012, 11-31.

E. Carlestål, *La famiglia: un'indagine su una comunità di pesca in Sicilia*, Mazara del Vallo 2012.

I. Edlund-Berry, "Religion: the gods and the places" i J. MacIntosh Turfa (ed.), *The Etruscan world*, London 2013, 557-565.

I. Edlund-Berry, "The architectural heritage of Etruria" i J. MacIntosh Turfa (ed.), *The Etruscan world*, London 2013, 695-707.

S. Fogelberg Rota, M. Schildt, "L'Amour constant et Le Ballet de Stockholm: livret et musique pour la représentation d'un ballet de cour durant le règne de la Reine Christine", *Dix-septième siècle* 261, 2013:4.

S. Fogelberg Rota, "Education, pilgrimage and pleasure: the rhetorical strategies in the writings of three early eighteenth-century Swedish travellers to Italy", i V. Plahte Tschudi, T. Karlsen Seim (eds.), *From site to sight. The transformation of place in guidebooks and travel descriptions* (Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia, 26 n.s. 12), Roma 2013, 123-137.

S. Fogelberg Rota, "L'introduzione del balletto di corte in Svezia" *Mélanges de l'École française de Rome. Italie et Méditerranée* 125:1, 2013 (48 sidor) (<http://mefrim.revues.org/1291>).

S. Fogelberg Rota, "Pallas och Diana: Drottning Kristina i hovbaletter och akademier", i P. Sandin (red.), *Bilder av Kristina. Drottning av Sverige - drottning i Rom*, Stockholm 2013, 149-163.

- P. Gillgren, "On the reception of Michelangelo in Sweden from 1850 to 1950", i M. Olin (red.), *Konsten och det nationella: essäer om konsthistoria i Europa 1850-1950* (KVHAA Konferenser, 76), Stockholm 2013, 61-71.
- K. Göransson, "The field records of J.R. Stewart's excavations at Vounous: archival material at the Medelhavsmuseet", i A.B. Knapp, J.M. Webb and A. McCarthy (eds.), *J.R.B. Stewart: an archaeological legacy* (Studies in mediterranean archaeology, 139), Uppsala 2013, 195-199.
- K. Göransson, "Italian imports to Cyrenaica: the amphorae at Euesperides and Berenice (4th century BC–1st century AD)", i G. Olcese (a cura di), *Immensa Aequeora - workshop. Ricerche archeologiche, archeometriche e informatiche per la ricostruzione dell'economia e dei commerci nel bacino occidentale del Mediterraneo (metà IV sec. a.C. - I sec. d.C.)*. Atti del convegno, Roma 24-26 gennaio 2011, Roma 2013, 381-386.
- K. Göransson, "Cypriot basket-handled amphorae in Hellenistic Cyrenaica", in M.L. Lawall & J. Lund (eds.), *The transport amphorae and trade of Cyprus* (Proceedings of a seminar at the Danish Institute at Athens 23-24 April 2007), Aarhus 2013, 48-50.
- K. Göransson, "The Swedish Cyprus Expedition. The Cyprus collections in Stockholm and the Swedish Excavations after the SCE", *Cahiers du Centre d'Études Chypriotes* 42, 2012 [2013], 399-422.
- U.R. Hansson, A. Gustavsson, I. Berg, "Biography and histories of archaeology: present state and future scopes", *The European Archaeologist* 40, 2013, 37-39.
- U.R. Hansson, "Engraved gems" i J. MacIntosh Turfa (ed.), *The Etruscan world*, London 2013, 928-942.
- M. Lagerlöf Rossholm, *Fate, glory, and love in early modern gallery decoration: visualizing supreme power*, Burlington 2013.
- K.O. Lundahl, "The architectural setting in the portrait of Ugolino Martelli by Bronzino", *Konsthistorisk tidskrift* 82:1, 2013, 26-35.
- E. Nilsson Nylander, "Kristina och biblioteket som politiskt verktyg. Drottningens samlade vetande", i P. Sandin (red.), *Bilder av Kristina. Drottning av Sverige - drottning i Rom*, Stockholm 2013, 195-205.
- S. Norlander Eliasson, "Det gustavianska som svensk modell? Texter och tolkningar", i M. Olin (red.), *Konsten och det nationella: essäer om konsthistoria i Europa 1850-1950* (KVHAA Konferenser, 76), Stockholm 2013, 247-259.
- M. Olin (red.), *Carl Larsson. Vänner & ovänner*, Stockholm 2013 (även engelska och tyska upplagor): redaktörskap och artikeln "Livet är en fest. Carl Larsson bland folk och fä", 7-16.
- M. Olin (red.), *Konsten och det nationella: essäer om konsthistoria i Europa 1850-1950*, Stockholm 2013: inledning och artikeln: "'Anekdotens trollmakt'. Heidenstam och nationalromantikens konsthistoria", 225-245.
- M. Olin, "Kristina och bildkonsten. *Delitiae reginae*", i P. Sandin (red.), *Bilder av Kristina. Drottning av Sverige - drottning i Rom*, Stockholm 2013, 133-145.

M. Olin, "Nicodemus Tessin the Younger and the De Rossi books: a vision of Roman architecture in eighteenth-century Sweden", i A. Antinori (a cura di), *Studio d'architettura civile: gli atlanti di architettura moderna e la diffusione dei modelli romani nell'Europa del settecento*, Roma 2013, 185-211.

M.L. Rodén, "Ett ständigt skiftande porträtt. Kristinabilder i historieskrivningen 1750-2000", i P. Sandin (red.), *Bilder av Kristina. Drottning av Sverige - drottning i Rom*, Stockholm 2013, 39-59.

F. Tobin, "Music and musical instruments in Etruria" i J. MacIntosh Turfa (ed.), *The Etruscan world*, London 2013, 841-854.

I.B. Wiman, "Etruscan environments" i J. MacIntosh Turfa (ed.), *The Etruscan world*, London 2013, 11-28.

Om institutet:

B. Santillo Frizell, S. Malmberg, "Swedish Institute of Classical Studies at Rome", i C. Smith (ed.), *Encyclopedia of Global Archaeology*, DOI 10.1007/978-1-4419-0465-2, New York 2013.

H.H. Brummer, *Prins Eugen – europé och nordist*, i M. Olin (red.), *Konsten och det nationella: essäer om konsthistoria i Europa 1850-1950* (KVHAA Konferenser, 76), Stockholm 2013, 165-209.

Romhorisont. Tidskrift för Föreningen Svenska Rominstitutets vänner och Svenska Institutet i Rom:

58, 2013. Artiklar av: B. Santillo Frizell, F. Tobin, S. Norlander Eliasson, A. Blennow, S. Petzell, F. Tolentino, L. Brännstedt, E. Rystedt, O. Brandt, G. Alm, S. Unge Sörling, G. Rudebeck.

59, 2013. Artiklar av: K. Göransson, M. Olin, C. Burman, S. Lindvall, J. Blid Kullberg, P. Cottino, G. & G. Lennerstrand, M. Hellström, E. Rystedt & A.-M. Leander Touati.

Avhandlingar:

M. Ekbom, *The Sortes Vergilianae: a philological study*, Diss. Uppsala 2013.

P. Granholm, *Alciphro: letters of the courtesans, edited with introduction, translation and commentary*, Diss. Uppsala 2012.

T. Staub, *The Casa del Torello di Bronzo (V 1,7) in Pompeii: investigating a residential house and its complex water system*, Diss. Stockholm 2013.

Övriga publikationer:

E. Weiberg, S. Carlsson & G. Ekroth (red.), *Institutionens historier: en vänbok till Gullög Nordquist*, Uppsala 2013, med artiklar av bl. a. F. Tobin, L. Hagelin, H. Landenius Enegren, L. Karlsson, R. Hedlund.

Populärvetenskapliga artiklar:

Medusa 2013:1 med artiklar bl. a. av: D. Ingemark (*Mattraditioner med romerska rötter*), S. Lindvall (*Gjerstad och jag – på Area Sacra di Sant'Omobono*).

Medusa 2013:4 med artiklar bl. a. av: F. Tobin (*Etruskisk arkeologi i hetluften. Pyramider, döda barn och en prins som fick byta kön*), R. Hedlund (*Trädgården som plats och idé genom tiderna*).

U.R. Hansson, "Adolf Furtwängler i Grekland", *Hellenika* 145, 2013:3, 8-10.

B. Santillo Frizell, "Mediterraneo pastorale", *Archeo* 342, agosto 2013, 68-89.

Online:

F. Whitling, "Dikten framför allt", *Rymden* 15 september 2013 (<http://rym.dk/dikten-framfor-allt/>)

Astrid Capoferro

Institutet i media

Den 6 januari skriver Lars Burman om institutet och främst om dess bibliotek i *Överbibliotekariens blogg*:
<http://ob-blogg.ub.uu.se/>

Den 10 januari sändes på Rai 3 *Le foto di pietra*, ett av sex avsnitt i tv programmet *Arte facta* ledda av journalisten Umberto Broccoli, dåvarande Sovraintendente Capitolino ai Beni Culturali. Serien handlar om Villa Borghese och varje avsnitt berättar om en historisk och konsthistorisk aspekt av parken. Avsnittet spelades in på Institutet i oktober 2012.

<http://www.arte.rai.it/articoli/arte-facta-le-foto-di-pietra/19394/default.aspx>

Den 18 februari intervjuades Barbro Santillo Frizell av Katarina Agorelius i Vatikanradion om, bland annat, Kyrkans roll inom arkeologi och konst i Rom.

http://sv.radiovaticana.va/news/2013/02/18/intervju_med_direkt%C3%B6r_vid_svenska_institutet_i_rom_barbro_santillo/sv1-666111

I samband med H.K.H. Kronprinsessan Victorias besök den 31 maj vid den forskningshistoriska konferensen "Svenskar vid Medelhavet - den arkeologiske kronprinsen och svensk antikforskning i historiskt perspektiv" på Medelhavsmuseet i Stockholm nämndes Kristian Göransson och andra forskare knutna till Svenska Institutet på Sveriges Kungahus hemsida:

<http://www.kungahuset.se/kungafamiljen/aktuellahandelser/aktuellt2013apriljuni/kronprinsessandeltogvidforskningshistoriskkonferens.5.4ea495e313c19c119aa6714.html>

samt på *Svensk damtidnings* hemsida:

<http://svenskdam.se/2013/05/kronprinsessan-victoria-deltog-i-konferens-pa-medelhavsmuseet/>

Den 20 juni intervjuades Sabrina Norlander Eliasson av Katarina Agorelius i Vatikanradion om sin forskning kring kvinnlig klosterkultur under modern tid i Rom.

http://sv.radiovaticana.va/news/2013/06/20/kvinnlig_klosterkultur_under_modern_tid_i_rom/sv1-703342

Den 26 juli sändes *Färgen vit*, ett avsnitt av P1:s radioprogram *Fasad* lett av arkitekten Katarina Bonnevier. Avsnittet handlade om det vita i konst och arkitektur och Barbro Santillo Frizell intervjuades om det historiska missförståndet och den vita retoriken som blev följden av detta. Programmet sändes även 27/7 och 30/7.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4494&artikel=5552156>

Liv D'Amelio

Biblioteket

Årets biblioteksbudget för bokinköp uppgick till SEK 288 000. En del av bidraget från Svenska Rominstitutets Vänner för inköp av konstlitteratur har utnyttjats under året (SEK 24 000). Inga avkastningar från Gino Filippetto, Stig Forsberg och Bengt Thomassons fonder har använts.

De löpande tidskrifterna uppgår till 241 och en del av dessa prenumerationer inkluderar online versionen. Biblioteket prenumererar även på 9 online only databaser/tidskrifter (NE, Dyabola, L'Année Philologique, CUP Journals Classics, samt f.o.m. 2013 - tack vare medlemskapet i BIBSAM-konsortiet- Brill Journals, Oxford Art Online, Oxford Reference Online, Oxford Scholarship Online, WordFinder Online).

Bibliotekets bokbestånd ökade under året med **891** volymer, varav 696 monografier (inköp: 404; byte: 100; gåva: 192) och 195 tidskriftsårgångar (i 353 häften). De totala volymantalet uppgår till ca **67 539**. Till våra bytesförbindelser distribuerades under året följande volymer:

- C. Nylander *et al.*, *San Giovenale 5:1. The Borgo. Excavating an Etruscan quarter: architecture and stratigraphy* (Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom. 4°, 26:5:1), Stockholm 2013.
- C. Henriksen ed., *Sylloge inscriptionum Graecarum et Latinarum Upsaliensis = The Greek and Latin inscriptions in the collections of Uppsala University* (Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom. 8°, 23), Stockholm 2013.
- *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome* 6 (2013).

Biblioteket besöktes av ca. 385 personer förutom institutets egna forskare och kursdeltagare. Den retrospektiva katalogiseringen av tidskrifter och serier placerade i det nya bokmagasinet fortsätter. Under året har 1 163 monografier, 152 tidskrifter samt 7 004 tidskriftsårgångar införts i katalogen. Under året har 74 volymer bundits in. Fanny Lind arbetade i biblioteket under vårterminen för att hjälpa bibliotekarierna med revisionen av bibliotekets klassifikationsystem.

I juli upptäcktes mögel på böcker i det nya bokmagasinet. Bibliotekarierna kontaktade en specialiserad firma för att ta prov på möglet. Dott. Matteo Montanari (BioReS. Biodeterioration of Cultural Heritage: Research & Service) tog prover som visade att möglet var av arten *Eurotium halophilicum* (*Aspergillus halophilicus*), en sort mögel som angriper främst bokbindningar (klotband) och som uppstår som en bieffekt av fukt. Mätningarna visade att klimatanläggningen inte fungerade korrekt då den relativa luftfuktigheten låg mellan 65% och 70% (den absoluta fuktigheten i böckerna låg mellan 10 och 14), medan temperaturen låg mellan 17° och 19°. Under hösten har ett övervakningssystem för klimatomätning installerats i bokmagasinet. Firman Ditta Ivano Francavilla har ansvarat för mätningarna. Ditta Ivano Francavilla ställde tillfälligt till förfogande en avfuktare i väntan på att Statens Fastighetsverk och Alba Costruzioni skulle se till att klimatanläggningen fungerade korrekt. Tack vare denna insats kunde temperaturen och fuktigheten hållas under kontroll då saneringen av de mögelangripna böckerna skedde. Dott. Matteo Minelli (BAAC Biologia Applicata Entomologia Urbana) anlätades för saneringen som påbörjades i oktober och slutfördes i december.

Biblioteksnätverket URBS befinner sig i en svår situation på grund av ekonomiska svårigheter (dålig ekonomisk förvaltning och reducerad budget för några bibliotek) samt organisationsproblem. Under vårensommaren 2013 skapade American Academy in Rome en egen separat katalog med open source systemet Koha, medan Escuela Española de Historia y Arqueología en Roma i december fattat beslut att gå ur nätverket fr.o.m. 2014. Under tre dagars brainstorming (9-11 september) har URBS bibliotekarierna kommit till slutsatsen att en ny typ av biblioteksnätverk behöver utvecklas, med en flexibel struktur som tillåter biblioteken att delta på olika sätt. Nya diskussioner har även påbörjats mellan URBS-medlemmar och bibliotekarier från andra institutioner (Deutsches Archäologisches Institut, École française de Rome, Bibliotheca Hertziana, Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, o.s.v.) för att starta en ny fas av samarbetet. En flexibel modell av nätverk innebär att biblioteken självständigt kan bestämma vilka projekt de vill delta i: en samkatalog eller en discovery tool, men även andra projekt (acquisition policy, document delivery, gemensamma bokmagasin för att lösa utrymmesproblem, o.s.v.). Projektets syfte är att åstadkomma en förbättrad utåtriktad verksamhet samt förstärka samarbetet mellan biblioteken för att kunna erbjuda en god service och synliggöra Roms unika biblioteksamlingar. I denna nya och stimulerande

fas har bibliotekarierna vid Svenska Institutet i Rom kommit till slutsatsen att den nödvändiga och samtidigt bästa lösningen för bibliotekets framtid är att ha en separat katalog (med mjukvaran Koha och firman BibLibre som leverantör) från och med 2014. Liksom American Academy in Rome kommer Svenska Institutet i Rom att fortsätta vara medlem i URBS under hela 2014 för att samarbeta med övriga bibliotekarier och utveckla den nya och mer flexibla modellen tillsammans med andra bibliotek. Fyra URBS-möten ägde rum under året. Vid sidan av nätverkets officiella möten har arbetsgrupper skapats för att diskutera specifika biblioteksfrågor (IT, Web, katalog, inköspolitik, fjärrlån, document delivery o.s.v.).

URBS organiserade i samband med Università degli Studi di Pavia (Prof. P.G. Weston, Dr. Giuseppina Vullo) följande konferens: "International library cooperation: a multi-level perspective", 18 november, Koninklijk Nederlands Instituut te Rome (se program s. 65).

Två volymer ur bibliotekets samlingar lånades till utställningen "Il Principe di Niccolò Machiavelli e il suo tempo: 1513-2013" som ägde rum på Complesso del Vittoriano, 25 april-16 juni 2013:

- Niccolò Machiavelli, *Furste*, öfversatt af Rudolf Afzelius, Stockholm 1867.

- Niccolò Machiavelli, *The history of Florence and of the affairs of Italy from the earliest times to the death of Lorenzo the Magnificent; together with The Prince and various historical tracts*, London 1872.

Liv D'Amelio deltog den 15 februari på mötet: "IV Incontro GUMARC 21", Aula Magna CEI, Roma.

Astrid Capoferro och Liv D'Amelio deltog den 19 april på seminariet "Koha Open Source Integrated Library System", Biblioteca Comunale, via S. Michele degli Scalzi, Pisa.

Liv D'Amelio deltog den 30 september på mötet: "Incontro del Gruppo di lavoro sull'Authority Control del GUMARC 21", Aula Magna CEI, Roma.

Astrid Capoferro och Liv D'Amelio deltog den 1 oktober på konferensen: "Featured Creators and Stories: a Facemeeting on Open Source for Libraries", American University of Rome.

AIB (Associazione Italiana Biblioteche) organiserade seminariet: "Biblioteche Sostenibili: la Sfida del Fund Raising" (Massimo Coen Cagli) som ägde rum i Auditoriet den 29 oktober.

Claudia Voos, bibliotekarie vid Institut für Archäologie und Kulturanthropologie, Universität Bonn, besökte biblioteket den 16 april. Ett byte av publikationer med Universität Bonn har etablerats.

Biblioteket har erhållit bokdonationer från följande enskilda och institutioner:

Institutioner

Accademia di Danimarca; Biblioteca Franco Serantini; Biblioteca del Senato; Centralantikvariatet; Città di Cori; Deutsches Archäologisches Institut, Rom; Fondazione Famiglia Rausing; Institutum Romanum Finlandiae; LUMSA Università; Lunds Universitet; Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte in Roma; Università di Bologna, Dipartimento di Storia Culture e Civiltà; Università del Salento, Dipartimento di Beni Culturali; Syddansk Universitet, Biblioteket.

Privatpersoner

Cecilia Beer; Johnny R. Bengtsson; Anna Bortolozzi; Paolo Brocato; Lars Burman; Maria Carolina Campone; Astrid Capoferro; Eva Carlestål; Marzia Di Mento; Ingrid Edlund-Berry; Moa Ekblom; Arnold Esch; Giuseppe Finocchiaro; Barbro Santillo Frizell; Giuseppe Garbati; Edoardo Gautier di Confiengo; Raffaele Giannantonio; Paolo Giannini; Elisabetta Gnignera; Patrik Granholm; Ludmilla Grinenko; Kristian Göransson; Ragnar Hedlund; Håkan Hökerberg; Camilla Kandare; Åsa Klintborg Ahlklo; Allan Klynne; Pontus Kristenson; Monica Langwe; Gunilla Linde Bjur; Lorenzo Lozzi Gallo; Laura Marcucci; Laura Mecella; Martin Olin; Marianne Pade; Antonio Pagliai; Sara Paoli; Paola Paolucci; Stella Patitucci Uggeri; Tatiana Pedrazzi; Pierfrancesco Porena; Stefano Ragni; Åsa Rausing-Roos; Bengt Rosén; Margaretha Rossholm Lagerlöf; Daniela Rossi; Piero Santi; Tiziana Sgrulloni; Thomas Staub; Alessandra Tanzilli; Fredrik Tobin; Erika Weiberg; Leni Wendt; Ingela Wiman.

Astrid Capoferro

Sekretariatet och IT-stöd

Sekretariatets aktivitet har, liksom tidigare, främst bestått i att samordna och på olika vis underlätta den löpande verksamheten, exempelvis praktiska arrangemang (exkursioner, besökstillstånd etc.) kring institutets kurser och assistans åt institutets storstipendiater och övriga gäster.

För de sistnämnda har sekretariatet ordnat med tjänster såsom anhållan om personlig ID-handling för gratis inträde till statliga museer, utfärdande av introduktionsbrev, hjälp med diverse tillstånd och andra kontakter med myndigheter, museer, arkiv och forskningsbibliotek, IT-stöd mm.

En stor del av den verksamhet som krävt en kontakt med italienska myndigheter av olika slag har gått via sekretariatet. Liknande tjänster har i hög utsträckning även tillhandahållits åt externa forskare från institutioner och lärosäten i Sverige. I sistnämnda fall har det ofta rört sig om att agera som mellanhand vid fotobeställningar eller begäran om publiceringstillstånd mm från italienska museer.

I aktiviteten ingår även Fondazione Famiglia Rausings sekreterarbete, dvs anordnandet av de årliga mötena, utbetalning av bidrag, kontakt med styrelse och forskare mm.

En ny logotyp, baserad på Tengboms ritning av institutets fasad ritades av Jonathan Westin. En omstrukturering av hela hemsidan har varit på gång under året, men har ännu inte lagts ut.

En bärbar dator införskaffades till personal- och ekonomiadministratören.

I september började Fanny Lind arbeta deltid som stöd till kontorspersonal, framförallt sekretären och personal- och ekonomiadministratören men även till biblioteket.

Stefania Renzetti

Administration

Byggnaden

Underhållet av fönster fortsatte under året. Fönstren och luckorna i byggnaden A, D och C vidgjordes. De gamla myggnäten ersattes av nya mer praktiska sådana.

De två toaletterna på bottenvåningen renoverades. Sanitetsvarorna byttes ut, väggar och golv kläddes med kakel i ton med marmorgolvet utanför toaletterna. Intilliggande lokaler, hall och foajé, målades.

En välbehövlig ommålning av vaktmästarbostaden (A0) utfördes.

Balkongen på andra våningen gjordes vid. Nya plattor i travertin lades efter att underlaget förberetts för att förhindra vatteninfiltrationer. Taket under balkongen gjordes också grundligt vid.

Platsen framför garagegrunden fick också ett ordentligt upplyft med ny stenbeläggning och den gamla "boden", med sönderrostade skjutdörrar, togs bort och ersattes med ett mer lättillgängligt och högre utrymme.

Mest iögonfallande av alla arbeten som utfördes under året är återställandet, efter ca. 30 år, av den turkosa färgen på samtliga exteriöra järnarbeten, som balkongräckena, de två grindarna och de två låga ljusstolparna framför institutet.

Arkitekten Anna Clelia Coiro fortsatte, i samarbete med institutet, sitt uppdrag att följa upp reparationsarbetena som teknisk rådgivare och kontrollör för SFV:s räkning.

Förvaltare Lars Brandberg på SFV och Agneta Modig Tham hade möten under året för att bl.a. diskutera hyressättningen.

Gäster och besökare

Institutets lokaler har vid flertalet tillfällen ställts till förfogande för mindre arbetsgrupper och för större konferenser.

I slutet av augusti besöktes institutet av (nyutnämnda) Eva Stensköld från Utbildningsdepartementet tillsammans med styrelseordförande Carin Fischer och skattmästare Agneta Modig Tham.

Personal

Fanny Lind, som tidigare praktiserat i biblioteket, var under hösten till hjälp på kontoret.

Personalutflykt gjordes den 17 maj till utgrävningsplatsen Acquarossa där markägaren Raffaele Rocchi bjöd på lunch på sin "agriturismo" Casale San Francesco.

Barbro avtackades den 12 juni på institutet med överlämning av boken *Dall'Italia. Omaggio a Babro Santillo Frizell* med ett rikligt innehåll av artiklar från olika italienska forskare som under de senaste åren haft samarbete eller kontakt med institutet. Initiativet till realiseringen av boken hade tagits av institutets personal.

En utflykt för personalen och forskare gjordes den 7 oktober till Civita di Bagnoregio. Institutets traditionella personaljullunch med hemmalagad polenta hölls i vanlig ordning. Ingela Wiman avtackades vid detta tillfälle för sin tid som forskarlektor på institutet.

Kontorspersonalen var inbjuden till den sedvanliga "nordiska lunchen", som i år hölls på Finlands institut den 12 december. Årets nyhet var en tävling i nubbevisor, som slutade *ex aequo*.

Förbrukningsinventarier och underhåll

Institutets telefonväxel fick bytas ut under året. Bilen (Lancia Z), som inköpts begagnad 2001, avregistrerades och skrotades under våren.

De 16 biblioteksstolarna "Romgreven" kläddes om. Försöken att låta väva upp tyget som stolarna haft sedan 1988 gav inte önskat resultat. Det beslöts därför att välja ett liknande mörkbrunt tyg. Det välbehövliga arbetet med omstoppning av sitsarna och utbyte av tyget utfördes av tapetsseraren Stefano Piselli. Stolar, som stått i Farnesina lägenheten, kläddes också om med Malmstenstyg och placerades sedan i direktörsbostaden på institutet. Gardinerna i salongen i direktörsbostaden byttes ut. 16m möbeltyg inhandlades från Malmstensbutiken i Stockholm för framtida behov. Tyg till gardiner i stora bibliotekssalen valdes och inköptes för att ersätta de nu utslitna gardinerna från 1988. Anna Clelia Coiro fick i uppdrag att komma med förslag för renoveringen av Farnesinalägenhet.

Diverse

Inflationen under 2013 minskade och fastställdes av ISTAT till 1,3%.

Margareta Ohlson Lepscky

Stiftelsen Familjen Rausing

Ordförande: Finn Rausing

Revisorer: Håkan Olsson Reising, Paolo Tagliazucchi, Silvana Ciambrelli

Sekreterare: Kristian Göransson

Övriga styrelsemedlemmar: Giovanni Colonna, Anders Cullhed, Paolo Liverani, Giancarlo Poli, Eva Rystedt.

Vid sammanträdet på institutet den 26 september utdelades € 91.466 till följande projekt:

Acquarossaforskare: Acquarossa Publication Project, € 29.166.

Svenska Institutet i Rom: La fortuna della pittura etrusca. Copie e copisti tra '800 e '900, € 12.500.

Cecilia Beer: "Amulets, superstition and creed between Cyprus, Sardinia and beyond" or "Baubo, a (Cypro?)-Phoenician production of moulded glass", € 5 000.

Pedro Bentancour Garin: Mistress and maid on Apulian red-figure vase-painting, € 1.500.

Åke Engsheden: On the search for doctor Puertas' Egyptian scarabs, € 800.

Svante Fischer, "Follow the money"-Tracing the rulers of Italy in the late 5th Century AD, € 4.000.

Sara Lindvall: The river harbour structures of the Portus Tiberinus and the horrea under Palazzo dell'Anagrafe, € 4.000.

Patricia Mindus: Axel Hägerström and his unexplored studies on Roman law and justice, € 5.500.

Anna Pang: Trionfi di tavola - the architecture of Baroque sugar sculptures, € 1.000.

Sigrid Schottenius: Representations of Queen Christina of Sweden, € 5.000.

Margareta Strandberg Olofsson: Technical aspects of the mould-made architectural terracottas from Acquarossa, € 6.000.

Fredrik Tobin: A geophysical survey at Pontesilli, San Giovenale , € 5 000.

Felicia Tolentino: Between Memory and Modernity. Aspects of 19th century Italian landscape painting, € 5.000.

Inge-Bert Täljedahl: Swedish Idealism meets Rosminian Realism in the 1870'ies , € 2.000.

Camilla William Olsson: An investigation of the prothesis scenes represented in the Etruscan funerary art during the archaic period, € 1,000.

Stefania Renzetti